

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 20

CELOVEC, DNE 18. MAJA 1961

CENA 2.- SILINGA

Ohne Maske

In einem Klagenfurter Verlag macht man seit Wochen Reklame für ein dortselbst in Kommission verlegtes Heftchen mit dem Titel „Minderheit ohne Maske“. Der Schreiber desselben verbirgt sich hinter der Maske eines „Hermagoras Schribar“ aus verständlichem Grunde, weil nämlich die Broschüre eine genau so plumpe als auch unverschämte Difamierung der slowenischen Volksgruppe im Lande darstellt. Darin wird den Slowenen Kärntens unverbliut Staatsverrat vorgeworfen, soweit sie sich ihrer slowenischen Schriftsprache und der Pflege derselben verpflichtet fühlen. Man könnte über diesen Pamphlet ruhig hinweggehen, wenn sich ein weniger angesehenen Verlag für diese vereinzelt dastehende Verleumdung eines ganzen Volkes hergeben hätte und wenn man nicht wüßte, daß sich hinter dem Pseudonym auch angesehene Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens verbergen.

Außer dem freiheitlichen Blatt hat auch die Kärntner „Volkszeitung“ die Broschüre als Beitrag zur Klärung der Minderheitenfrage im Lande bezeichnet. Es ist eine seltsame Ironie, daß die letztere das Organ jener politischen Partei ist, der die Kärntner Slowenen seit drei Jahrzehnten - mit Ausnahme der Nazizeit - ihre Nationalratsstimmen ohne die geringsten Konzessionen ihrerseits aus ihrem christlichen Gewissen heraus gegeben haben. Indessen studiert die Staatsanwaltschaft die Eingabe der slowenischen Zentralorganisationen um die Beschlagnahme der erwähnten Broschüre. Diese verteidigt nationale Unduldsamkeit gegenüber volkstümstreu Slowenen und preist die Untreue zur eigenen Schriftsprache und zum angestammten Volkstum als politische Tugend. Insofern spiegelt sie allerdings die allgemeine Geistigkeit des Landes wieder. Aus dieser Psychose wagt sie noch die Forderung nach Minderheitenfeststellung zu erheben und meint damit eher die Anlage eines Staatsverräteralbums.

Nichts ist bezeichnender für die volkspolitische Situation im Lande als der geschilderte Tatbestand. Man ist in Kärnten mehr denn je slawophob eingestellt und darüber täuschen auch die mitunter gut besuchten Vorstellungen der Laibacher Kulturgruppen in Klagenfurt nicht hinweg. Man wittert in der kleinen slowenischen Gruppe des Landes noch immer den Vorposten der mächtigen Slawenballung im Osten „von Danzig bis Samarkand und von der Adria bis Wladiwostok“, wie es so schön im Bericht eines englischen Diplomaten um das Ende des ersten Weltkrieges hieß.

Der Volksgruppenschutz ist in Österreich verfassungsrechtlich verankert. Und wie ist die Lage der Volksgruppe in Kärnten ohne Maske? Sechs Jahre nach dem Staatsvertrag warten wir umsonst auf die Verwirklichung eines zweckentsprechenden Minderheitenschulwesens. Die Bestellung eines Leiters der bezüglichen Schulaufsichtsabteilung, die kürzlich über den Kopf der Minderheit hinweg erfolgte, ist wohl ein Danaergeschenk an die Kärntner Slowenen. Die slowenische Amtssprache hat man zwar theoretisch zur Hilfssprache in drei Gerichtsbezirken erklärt, ihr jedoch lediglich die Rechte einer Fremdsprache zuerkannt. Die Verwaltungsbehörden und sonstige Anstalten des öffentlichen und halböffentlichen Lebens einschließlich Bahn und Post sind bis heute diesbezüglich ohne jede Weisung. Sechs Jahre nach der rechtlichen Verankerung des Volkstumsschutzes wartet man umsonst auf die zweisprachige Topographie. Die im März dieses Jahres durchgeführte Volkszählung war hinsichtlich der Ausfüllung der Rubrik der Umgangssprache förmlich ein Eldorado für extrem nationale Psychopathen des Landes. Für den „Schutz des Mehrheitsvolkes“ sorgten Flugblätter, Unterweisungen, Einschüchterungen und Drohungen nicht nur privater, sondern sogar beamteter Personen, damit als Umgangssprache nicht „slowenisch“ eingetragen wurde. Die einleitend erwähnte Broschüre trug das ihrige zur Herabsetzung der Slowenenzahl des Jahres 1961 bei. Das ist die wirkliche Lage der slowenischen Volksgruppe. Nicht neu und im Vergleich zu den bisherigen Jahrzehnten in nichts geändert.

In Kürze sollen in Klagenfurt österreichisch-italienische Besprechungen über die Lage der Südtiroler Volksgruppe beginnen. Auf bilateraler

Veliko zborovanje Rožanov v Št. Janžu Za pravice kmečkega stanu

Nad 400 rojakov iz Roža, Gur in Zilje se je minulo nedeljo popoldne zbralo v gostoljubni Tišlarjevi hiši v Št. Janžu, ki je v preteklosti bila prizorišče tolikih narodnih prireditev. Tudi tokrat je bila dvorana polna do zadnjega kotička, pa še pri oknih, vratih in za odrom je bilo vse polno ljudstva. Prišli so mladeniči in mladenke, možje in žene ter sivolasi očetje, skratka ves naš narod. »Rožanski kmečki dan« je bil mogočna manifestacija za pravice kmečkega stanu. »Le ako si bomo sami pomagali, bomo dosegli naše pravice,« je v svojem govoru poudaril odbornik okrajne kmetijske zbornice Mirko Kumer, pd. Čerčej. In predsednik narodnega sveta koroških Slovencev dr. Inzko je pribil, da se bomo koroški Slovenci tudi naprej vztrajno borili za naše narodne pravice. »Če Avstrija ne najde pravega razumevanja pri Italijanih in drugod po svetu za Južno Tirolsko, je to tudi zaradi tega, ker sama še ni rešila manjšinskih vprašanj v lastnih mejah. Bog je, ki vodi usodo narodov in ne dopušča, da bi bil deležen pravice tisti, ki jo sam drugim odreka.«

V začetku je Fric Kumer, predsednik osrednjega odbora Kmetijske gospodarske zveze pozdravil vse rojake, prav posebno pa č. duhovščino, ki se je v velikem številu odzvala vabilu, č. šolske sestre, oba govornika, predsednika Krščanske kulturne zveze dr. Pavla Zablatnika, tajnika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Vinka Zwitterja.

Nato je stopil na oder šentjanški mešani pevski zbor, ki je pod vodstvom svojega dirigenta Hanzeja Gabriela ubrano zapel tri pesmi, med katerimi je posebno prijala Kernjakova »O ti preburna ženska stvar«, Premrlova zdravica »Prijatli obrodile...« pa je zanesla med občinstvo navdušeno razpoloženje, ki se je nato stopnjevalo od točke do točke. Za nežno in veselo noto so pa potem poskrbele rajalne točke. Najprej je nastopila skupina »Zveze absolventk gospodinjskih šol iz Celovca«, nato pa so zrajale zorne mladenke pravkar zaključene gospodinjske šole v Št. Jakobu. Prijetno presenečenje je bil dobro uglašen zbor mladih tamburašev in tamburašin.

Nato sta sledila govora. Najprej je prijel za besedo g. Mirko Kumer, pd. Čerčej, svetnik okrajne kmetijske zbor-

nice v Velikovcu, ki je obravnaval pekoča vprašanja kmetijskega gospodarstva. Nato je stopil na oder predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, ki je očrtal naš narodni položaj ter pokazal smer borbe za naše pravice. Oba govora, ki sta bila sprejeta z velikim odobravanjem, objavljamo na drugem mestu.

Zadonela je nato možata pesem »Rožanskih fantov« pod vodstvom prof. dr. Toneja Feiniga, ki je povrh tega kot solist s svojim polnim baritonom navdušil vse poslušalce in poslušalke.

Igra »Lepa Vida« pa nam je obnovila eno najlepših ustvaritev slovenskega ljudskega genija. Zaživel je pred nami lik lepe Vide, slovenski simbol hrepenenja po sreči, ki je tako značilen za mehko ljudsko dušo. V srce so nas zgrabili verzi največjega slovenskega pesnika Prešerna, ki je v tej pesmi prislunil utripu naroda. Igralci in igralke, posebno pa Lepa Vida, so se globoko vživeli v svoje vloge, pohvaliti pa tudi moramo korajžne fantiče.

Še en raj in pesem sta zaključila naš rožanski slovenski praznik, ki je bil manifestacija naše trdne volje, da ostanemo zvesti Bogu in svojemu narodu na svoji zemlji.

Dr. Inzko o narodnih zadevah

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko je v svojem govoru dejal:

Dragi Rožani!

Dnevi, ob katerih se zbira naše ljudstvo od časa do časa na večjih shodih - narodnih manifestacijah so pri koroških Slovincih postali tradicija, odkar so se ti začeli od srede 19. stoletja zbirati na velikih taborih pod milim nebom. Tako so se ob množičnem srečanju navduševali za narodne ideale ter podžigali drug drugega v borbi za svoje pravice.

Tudi danes smo se zbrali iz vseh rožanskih naselij k praznovanju dneva, ki naj nas še tesneje poveže v ljubezni do naše materine besede, pesmi in domače glasbe. Zato naj ne mine današnje slavje, ne da bi presodili naš narodni položaj, ki terja še prav posebno od pripadnikov manjšine

Grundlage soll die Eigenständigkeit und die kulturelle Selbstverwaltung Südtirols erörtert werden. Man hat zwar sogar von der Bundesebene aus die grundsätzliche Identität der Volksgruppenfrage in Italien und in Kärnten zu verneinen versucht. Dabei hat man übersehen, daß es über die Zahl und die Geschichte einer Volksgruppe hinaus das Recht eines jeden Volkes auf Selbsterhaltung als Natur- und göttliches Recht gibt. „Es ist billig und gerecht, daß man der eigenen Minderheit das nicht abspricht, was man für Südtirol von Italien fordert“, so urteilte seinerzeit ein angesehenes Mitglied des Nationalrates. Man wird also unser In-

teresse an den bevorstehenden Klagenfurter Verhandlungen verstehen können.

Wir Kärntner Slowenen verfolgen das Ringen des Südtiroler Volkes mit unserer Sympathie und wünschen den Besprechungen eine gedeihliche, erfolgreiche Entwicklung. Mit ganzer Entschiedenheit aber fordern wir andererseits volle Achtung unseres Volkstums und unserer Sprachenrechte seitens Kärnten und Österreich. Befriedung des Landes und das moralische Kapital gegenüber dem Gesprächspartner gebieten dem Mehrheitsvolke staatsmännische Klugheit und nationalpolitische Einsicht gegenüber den Kärntner Slowenen.

teresse an den bevorstehenden Klagenfurter Verhandlungen verstehen können.

Wir Kärntner Slowenen verfolgen das Ringen des Südtiroler Volkes mit unserer Sympathie und wünschen den Besprechungen eine gedeihliche, erfolgreiche Entwicklung. Mit ganzer Entschiedenheit aber fordern wir andererseits volle Achtung unseres Volkstums und unserer Sprachenrechte seitens Kärnten und Österreich. Befriedung des Landes und das moralische Kapital gegenüber dem Gesprächspartner gebieten dem Mehrheitsvolke staatsmännische Klugheit und nationalpolitische Einsicht gegenüber den Kärntner Slowenen.

sežen med Avstrijo in Italijo. Vendar se nam zdi, da velja isto načelo za slovensko narodno manjšino na Koroškem, ki ima svoje pravice zaščitene v avstrijski državni pogodbi, podpisani po velesilah in celi vrsti drugih držav. Tudi teh določb Avstrija do danes še ni izpolnila, a o tem molči avstrijska javnost v slepem prepričanju, da uživajo koroški Slovenci kot manjšina vse pravice.

Ni konca ne kraja ponižanj in zapostavljanja ter triumfalnih pohodov nemškonačionalnih krogov po koroških mestih in trgih, izzivanj manjšine, sumničenj, obdolžitve, groženj, vidnega in nevidnega pritiska, ki je pokopal končno tudi obvezno dvojezično šolstvo. Avstrijska vlada pa odlaša uvedbo slovenskega uradnega jezika, realizacijo dvojezičnih napisov, s stalnimi prispevki gospodinjskim in kmetijskim šolam, s poravnavo materialne in kulturne škode, prizadete manjšini v času izselitve, s prepovedjo delovanja organizacij, ki sejejo nenehoma sovraštvo med Slovenci in Nemci, skratka z uresničitvijo načela enakopravnosti, ki naj bi je bila deležna tudi slovenska manjšina na Koroškem.

Vnebovpijoče krivice so se dogajale nad Slovenci tudi ob priliki ljudskega štetja v zvezi z vprašanjem po občevalnem jeziku. V raznih tiskovinah so bili Slovenci označeni kot iredentisti, torej protidržavni elementi, ljudstvo Južne Koroške pa pozvano, da naj ne navede slovensčine kot občevalni jezik. V številnih slučajih so števci odrekli našim ljudem obvladanje slovenskega jezika, grozili z odtgnitvijo rente in izselitvijo, celo z odvzemanjem avstrijskega državljanstva v slučaju, da bi se kdo vpisal za Slovence, kajti Slovenci živijo, tako so se marsikje drznili števci trditi, le v Jugoslaviji. Takšne so dejansko naše prilike.

Avstrija se poslužuje torej dvojne mere pri reševanju manjšinskega vprašanja: vse zahteva za Južne Tirolece, ničesar pa ne ukrene za koroške Slovence in gradiščanske Hrvate. Poudarjamo, da je lahko za našo državo usodno, če bi tudi še v naprej zanemarjala manjšinsko vprašanje na Koroškem. Kot lojalni avstrijski državljani imamo ves interes na tem, da vladata v vseh predelih naše domovine mir in zadovoljnost. Za to pa mora v prvi vrsti poskrbeti država sama z enakim pravičnim odnosom do vseh prebivalcev, to je, tudi do manjšine.

Mirko Kumer - Čerčej:

Naš kmet danes

Svetnik okrajne kmetijske zbornice v Velikovcu g. Mirko Kumer z Blata je mož iz ljudstva in je takoj pri korenini zgrabil težave, ki tarejo kmečki stan dandanes. Dejal je:

Vse, kar raste na zemlji, ki jo obdeluje kmet. Raznovrstne rastline, ki jih proizvajajo, služijo bodisi za hranilo ljudem, bodisi za krmo za živino. Zato je najvažnejša proizvodnja rastlinskih pridelkov. Če na polju in travniku veliko pridelamo in s pridelkom napolnimo kašče, parne in kleti, bomo imeli zadosti vsega za prehrano družine in živine. Z izkupičkom pridelkov, ki jih bomo prodali, pa bomo mogli nakupiti potrebne industrijske izdelke. Pri obdelavi je traktor zamenjal staro oralo, vendar je tudi pri novodobni obdelavi kmet še vedno v borbi s stoletnim sovražnikom - plevelom ali kot mi pravimo piričico. Prav je rekel neki oče: »Sin moj, boj se piričice tako kot smrtne greha«. In pregovor pravi, da plevel in kmet jesta oba iz iste sklede. Posebne važnosti je pravilna gnojitve. Najdragocenejši je seveda na-

(Dalje na 8. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

Zeneva: Konferenca o komediji v Laosu

Za 12. maja v naglici sklicana konferenca o Laosu se je začela šele v torek, 17. maja, torej po dobrih petih dnevih diplomatskega prerivanja sem in tja, ki bi ga najbolje označili k komedijo . . .

V Laosu je prišlo do nekega papirnatega premirja med vladnimi četami ter silami partizanov, ki so vdrla iz severnih pokrajin, potem ko sta jih preko meje podprli komunistična Kitajska, Sovjetska zveza pa je ustvarila pravcati letalski most za oskrbo napredujočih komunističnih kolon. Te so zasedle večino državnega ozemlja, razen kraljevske prestolnice Lunag Prabanga, vladnega središča Vietianne in nekaterih drugih večjih mest, ki jih vladne čete generala Nosavana še drže.

Ob začetku konference so se v celoti pokazale kvarne posledice needinosti in oklevanja Zapada spričo komunističnega prodiranja. Dočim so Amerikanci hoteli poseči v borbo v Laosu z lastnimi oboroženimi silami, sta pa Francija in Velika Britanija nujno odsvetovali vsaki zaplet v »džungelsko vojno«. Oni namreč nista, ali pa nista več, neposredno prizadeti. Angleži nimajo v tem predelu Azije svojih gospodarskih interesov. Francozi so pa po porazu pri Dien-Bien-Phuu leta 1954 Indokino (katere sestavni del je Laos) itak izgubili in sedaj ne uvidijo, zakaj bi se naj borili za to, da bi sedaj Laos imeli Amerikanci.

Kennedyjeva vlada pa je bila še prekratko časa na krmilu, da bi si upala iti preko »navetov« svojih glavnih zaveznikov. Laoska konferenca bo pač v znaku dovršenih dejstev, kot so jih ustvarile komunistične osvobodilne. To se je pokazalo v teh dneh nategovanj sem in tja v Zenevi, ko se je šlo, ali bodo k pogajanjem pripuščeni samo zastopniki zakonite laoske vlade, ali pa tudi »upornikov«. Ker imajo uporniki v oblasti večji del laoskega ozemlja, so zadnje Amerikanci morali pristati — posebno ker sta jim Velika Britanija in Francija odrekla podporo — na sovjetsko zahtevo, da naj bodo pripuščeni k zeleni mizi tudi zastopniki Patet Laosa, to je komunističnih partizanov. Tako se nevarno približujemo že običajni formi vlade »ljudske« ali »osvobodilne« fronte, kjer najprej sodelujejo nekomunisti in komunisti. Običajna nadaljna »razvojna« stopnja pa je, da komunisti lepega dne izvagonirajo svoje nekomunistične partnerje in sami zavladajo. Razen oborožene intervencije Zapada — ki pa je skrajna neverjetna — ne more skoroda nič drugega preprečiti takega razvoja dogodkov.

Mile strune iz Moskve na uho Bonna

V Bonnu si zadnje tedne belijo glavo s prijaznim pismom, ki ga je zapadnonemškemu kanclerju Adenauerju pisal sovjetski »rdeči car« Hruščev. Hruščev, ki je še pred kratkim Adenauerja primerjal s Hitlerjem, ima namreč najprijaznejši obraz za »starega gospoda« v Bonnu. Adenauer je namreč pred kratkim bil v Washingtonu, kjer se je razgovarjal s predsednikom Kennedyjem, toda se je vrnil praznih rok, kajti nova ameriška vlada je do Nemcev mnogo manj prijateljska, kot je bila Eisenhowerjeva, da o blaženih časih pokojnega zunanje ministra Foster Dullesa sploh ne govorimo. Zapadna Nemčija je morala izdatno poseči v žep, da pomore Ameriki iz denarne stiske, v zameno pa so Združene države zapadnonemški vojaščini ustavile dobavo raketen izstrelkov, ki morejo nositi atomske naboje. Slednji bi pa v vsakem primeru ostali v ameriških rokah. V Bonnu so bili razumljivo nevoljni in to nerazpoloženje je naglo izkoristil Hruščev, da bonnsko vlado z milimi glasovi zvabi proč od Zapada. Ponudil je Adenauerju mirovno pogodbo, prijateljstvo in povečanje medsebojne trgovine. Vendar cena ni nič manj težka, kot milijoni, ki jih mora Zapadna Nemčija plačevati Ameriki oz. namesto Amerike prispevati v zapadni fond za pomoč nerazvitim deželam.

Svoboda ni poceni

Pristati bi moral na dokončno delitev Nemčije, to je na tudi formalno priznanje obstoja dveh nemških držav, ter praktično prepustitev Berlina Vzhodni Nemčiji. Zadržega v Bonnu je velika, kajti v zameno bi lahko začela Zapadna Nemčija na veliko trgovati z vzhodnim blokom. Posebno sicer hladne gospodarske kroge so mili glasovi iz

Moskve neverjetno hitro ogreli. To je toliko bolj razumljivo, ker si zapadnonemška in ameriška industrija vedno huje konkurirata na svetovnih tržiščih.

Po dolgem oklevanju pa je Adenauer le prišel do zaključka, da je boljši vrabec (amerikanski) v roki, to je da bodo ameriške čete ostale še nadalje v Zapadni Nemčiji in varujejo njeno svobodo, kot pa glob sovjetskega prijateljstva na stehi. Zato bo Bonn sovjetske ponudbe odklonil.

Posledica bo vsekakor poostretev v Evropi in morda nova kriza okoli Berlina. Vendar Evropa ni daljnja Indokina in tukaj morajo Sovjeti biti bolj previdni.

. . . in pri nas v Avstriji

Klaus: Od kod bom jemal . . .

V ospredju notranje politike je zopet denar, namreč od kod vzeti denar za povišanje plač, ki ga vlada že dalj časa obljublja državnim uradnikom in drugim javnim nameščencem. Prav te dni tečejo odločilni razgovori med vlado in zastopniki strokovne organizacije uradnikov. Zastopniki interesov treh glavnih kategorij državnih »služabnikov« to je uradnikov, poštarjev in železničarjev so bili odbili vladine ponudbe, češ da so premajhne. Vlada ponuja uradnikom: od 1. septembra bi jim zvišali plače za 4 odstotke, od 1. aprila leta 1962 pa za naslednje 3 odstotke. Državni nameščenci pa menda na aprilske ponudbe nič ne dajo, zato zahtevajo zvišanje za 5 odstotkov od 1. julija letos, kateremu bi naj sledilo 1. januarja 1962 drugo 5-odstotno povišanje. Razlogi, s katerimi utemeljujejo uradniki svoje zahteve, so upravičeni: cene življenjskih potrebščin so se dvignile. Prav tako dobri so razlogi vlade: da nima denarja, še huje, da ima dolgove.

. . . da bom uradnikom dajal

Letošnje proračunsko leto se bo predvidoma itak zaključilo s primankljajem 2,3

milijard šil., ki jih bo treba kriti s posojili. Ta primanjkljaj bo pa za 220 milijonov večji, če bo res treba zvišati plače uradnikom, dočim bi v letu 1962 povišani stroški za plače uradnikov I milijardo 600 milijonov šil. Novi finančni minister dr. Klaus pa noče povečevati državnega dolga, ampak ga hoče zmanjšati. Poskusil je uradnike ujeti s predlogom, da bi naj povišanje krili iz tega, kar bo moč z varčno upravo prihraniti, to se pravi: uradniki bi naj sami s povečanim in varnejšim delom prigrisali denar za svoje večje plače. Uradniki so to ponudbo odklonili, kajti oni vedo, kako je z njihovim javnim gospodarstvom. Trenutno je položaj zelo napet, ker groze državni uradniki s stavko.

Čeprav so v tej zadevi socialistični ministri s podkanclerjem dr. Pittermannom na čelu podprli finančnega ministra dr. Klause, je položaj slednjega vse prej kot zavidanja vreden. Strokovnjaki njegovega ministrstva že sestavljajo novi proračun za leto 1962. Izračunali so, da bo imela država v najboljšem slučaju okrog 49 milijard šil. dohodkov, najnižji, že sedaj gotovi izdatki pa bodo znašali blizu 52 milijard šil.. Že sedaj manjkajo tri milijarde.

Pri nas na Koroškem pa se počasi pripravljamo na

volitve v Kmetijsko zbornico.

Razen kandidate treh tradicionalnih strank, to je OeVP, SPOe in FPOe se obeta več drugih list, med njimi tudi lista neke v sponvanju se nahajajoče »strokovne organizacije kmečkega stanu« (Gewerkschaft), ki zbira nezadovoljne iz vrst omenjenih strank ter namerava nastopiti z lastno listo.

Celovec se pa pripravlja na svoj »veliki nastop« na mednarodni politični pozornici, ko se bodo dne 24. maja vendarle začela že tolikokrat odgodena pogajanja o Južni Tirolski. Iz Rima bo prišel italijanski zunanji minister Segni s svojim štabom strokovnjakov, z Dunaja pa avstrijski zunanji minister v svojimi sodelavci in strokovnjaki, med katerimi pa najbrž enega ne bo, namreč ge. dr. Stadlmayr, ki sedi v italijanskem zaporu v Bocnu.

KULTURNI OBZORNIK

Celovec v znamenju slikarskih razstav

Pred Binkoštni so kar štiri razstave vabile lepote željne gledalce: pomladanska kolektivna razstava 1961 v Umetnostnem domu, ki jo prireja Društvo umetnikov; v Deželnem muzeju razstava moderne kitajske umetnosti. Dobili smo še dve novi razstavi galeriji: »Galerija 61« je začela svojo dejavnost z osebno razstavo Arnolda Clementschitscha in v tudi novi »Galeriji Wulfengasse« so razstavljena dela v Parizu živečega slikarja Bischofshausena.

NEŽNE ROŽE ŠE VEDNO CVETO NA KITAJSKEM

Deželni muzej po lepi Mahtingerjevi razstavi nudi izbor sodobne kitajske umetnosti. Zbirka slik je del uradne kolekcije in nudi kvalitetno močan prerez kitajskega slikarstva od tradicionalnih načinov, kot smo jih bili doslej vajeni pa do modernih smeri, ki pa so mnogo bolj navezane na tradicijo, kot pa je to navada v Evropi. Opazni so tudi evropski, posebno pa ruski vplivi. Na prvi pogled pa jim je videti, da so — tuji.

Kot je na tiskovni konferenci napovedal direktor muzeja dvorni svetnik dr. Moro, ima muzej na programu tudi razstave umetnosti raznih drugih narodov. Z veseljem jemljemo na znanje, da bosta med drugimi razstavljala tudi Slovenca Božidar Jakac in Miha Maleš iz Ljubljane, oba mednarodno priznana umetnika.

KOLEKTIVNA RAZSTAVA V UMETNIŠKEM DOMU

Vsaokletna glavna prireditelj celovskega Umetniškega društva prinaša ista imena kot v prejšnjih letih, zato bi poročevalec o njej ne mogel mnogo novega napisati, ker je pač njegova dolžnost, da opisuje to, kar je videl. To razstavo še najbolj označuje množica avtorjev.

Novost letošnje razstave je brez dvoma Gisbert Hoke, avtor tako spornih fresk na celovški železniški postaji. Zastopan je z manjšimi olji in akvareli. Oblast, ki je kupila enega izmed Hokejevih akvarelov, je dobro izbrala. Pa tudi njegova študija v oljnatih barvah je vsekakor veljavna. Ta razstava je pokazala, da je v zvezi s postajnimi freskami bila Hokeju storjena dvojna krivica, namreč s strani občinstva, ki ni razumelo njegove stiske, pa tudi s strani tistih, ki so mu dali naročilo za delo, ki zanj ni bilo primerno. Hokejeva prepričljivost leži na koncentraciji, pri čemer je bistven pogoj omejen prostor. Velikanska ploskev, ki jo je dobil na postaji, pa je bila zanj preveč in se je v njej izgubil. Schneewisov potret kaže smisel za pristnost, prepričljive so pa tudi njegove podobe iz Dalmacije.

SLOVENC

doma in po svetu

Sijaj slovenske umetnosti v Londonu

V »Tate Gallery«, najpomembnejši slikarski galeriji v Londonu, ki ima svetovni sloves, je bila pred kratkim zaključena razstava jugoslovanske likovne umetnosti, na kateri je razstavljalo 23 sodobnih slikarjev in 8 kiparjev iz cele Jugoslavije. Med njimi je bilo tudi več Slovencev, ki so pa ob splošnem uspehu razstave stopili še prav posebno v ospredje. Vodilni britanski dnevnik »Times« prinaša posebno poročilo o razstavi z naslovom »Sijaj sodobne jugoslovanske umetnosti« ter prinaša razvedne dve ilustraciji — obe deli Slovencev in sicer skupno »Nova izmena rudarjev« kiparja Stojana Batiča, ki jo označuje kot »odlično in pristno kiparsko zasnovano«, ter »Kvartet« slikarja Franceta Miheliča. Med Miheličevimi deli so »najbolj privlačne skupine prečnih muzikantov, ki so morda nekoliko pod vplivom Picassa, vendar so oblikovane s slogom, primesjo humorja, ki sta brez dvoma umetnikova izvorna svojina«. Podobe Marija Preglja so mu pa »očarljive simfonije lahkih barv«. Kljub modernim izraznim oblikam pa priznava vsem umetnikom »romantično domišljijo«. Razstava priča o tem, da »je umetniško življenje v Jugoslaviji zares zelo živahno«, zaključuje poročilo. — Na isti strani pa prinaša omenjeni list tudi kritiko »Poletne razstave Kraljevske akademije«, vsakoletne reprezentativne razstave angleške sodobne umetnosti z naslovom: »Pičla letina na Akademiji — Gneča na stenah, toda bore malo kvalitete«.

Pravi krščanski socialni duh

Kanadski Slovenec g. Janez Tratnik ima zidarstvo podjetje, ki dobro uspeva. Pred tremi leti se je osamosvojil in začel delati z dvema delavcema; danes ima že osemnajst delavcev. V tem kratkem času je sezidal okoli 300 poslopij. Do tukaj ni ta zgodba nič posebnega, ker se je že več naših rojakov na vseh petih kontinentih osamosvojilo in se priklopalo do legega premoženja. Toda g. Tratnik je storil nekaj takega, kar je vredno, da se zapiše. V mesecu novembru lanskega leta je priredil družabni večer, na katerega je povabil nad 100 ljudi. Po njegovih lastnih izjavi je bil namen prireditve ta, da se izkaže hvaležnega delavcem, ki so mu pomagali k uspehu.

Koroške — Wernerja Berga. Tudi v široki programski zasnovi je nova galerija pridobitev za naše mesto. Odprta je ob delavnikih od 10. do 12. in 16. do 18. ure.

OGNJIŠČE ABSTRAKTNE UMETNOSTI V WULFENGASSE

Mlada gospa Heide Hildebrand, ki jo je neki celovski dnevnik označil za najmlajšo posestnico galerije v Avstriji, je minuli teden odprla vrata »Galerije Wulfengasse«, pravcatega »ognjišča abstraktne umetnosti«, širši javnosti. Abstraktna umetnost, to je slikarstvo, pri katerem se hočejo njeni pristaši »sprostiti« vezi predmetnosti in slikati »iz sebe«, je vsekakor zelo sporna zadeva. Vendar ako na splošno zahtevamo svobodo izražanja človekove osebnosti, ne moremo v isti sapi zanikovati te svobode v slikarstvu. Zamisel kletne galerije sledi pariškemu vzorom in končno ni važen prostor, temveč to, kar je v njem videti. Vsekakor pa je prostor nekonvencionalno in izraznemu načinu abstraktnega slikarstva prilagojeno urejen. Galerijo so odprli z razstavo v Parizu živečega koroškega slikarja Hansa Bischofshausena. Izбира »prvega strela« je vsekakor vobrah, kajti Bischofshausenovi izrazni način v vseh njegovih »tehnikah« spretno obvlada. Tudi slikarskega talenta mu ni moč odrekat. Še več, nekateri efekti so naravnost rafinirani. Bischofshausen suvereno obvlada tako barvo, kot tudi snovi, ki mu služijo pri ustvarjanju (umetne smole, sintetične snovi), da o jutri in lesu ne govorimo. Z njimi ne dosega le ploskovnih in barvnih, ampak tudi prepričljive plastične učinke. Te vrste slikarstvo je sicer treba »previdno uživati« in je priporočljivo le za tiste, ki so ga voljni prebaviti. Vsekakor pa je treba prirediteljici in njenim sodelavcem priznati naravnost razorožujočo iskrenost, dobro voljo ter navdušenje, s katerim so se lotili nalahkega podjetja, namreč umetnost, ki se je zavestno odmaknila od ustaljenih meril in splošnega okusa — približati splošnosti. Celovec pa je brez dvoma pridobil ogleda vredno novo zanimivost. Odprta je od 17. do 20. ure ob delavnikih (Wulfengasse 14).

*

Sprehod po celovških razstavah je bil vsekakor muje vreden in je oko prišlo na svoj račun. Človek skorajda ne bi verjel, da se toliko »dogaja« v tem našem ob spomladanskem dežju na zunaj precej pustem mestu. V tem razmišljanju me je pot zanesla skozi središče mesta. Ko sem zavil okoli voga, so me naenkrat zabelele oči ob pogledu na žive barve v pompozni okvirih, ki vsaj meni nič ne povedo (namreč slike). Še ena razstava . . . in tudi tam ljudje . . . Postalo mi je žal . . . da sem moral prav sedaj iti tod mimo. xy

Jurčičev „Deseti brat“ v nemščini – po 100 letih

Pri založbi Josef Habel v Regensburgu je pred kratkim izšla prva nemška knjižna izdaja »klasičnega« dela slovenskega pripovedništva, romana »Deseti brat« Josipa Jurčiča. Izšel je, kot pravi v uvodu prevajalec dr. Ferdinand Kolednik, kot »naknadni prispevek k proslavi 80-letnice smrti tega slovenskega pisatelja.« Ta uvod, ki predstavi Jurčiča nemški javnosti objavljamo v izviru, da v spominskem mesecu pisateljeve smrti priključimo tudi našim bralcem v spomin življenja, delo in pomen našega prvega romanopisca, čigar dela so po dobrih 100 letih po njihovem nastanku nastopila zmagovito pot v tuje jezike.

»Josip Jurčič se je rodil dne 4. marca 1844 na Muljavi na Dolenjskem kot sin malega kmeta »četrtinjak« – to je lastnika četrte urbarske kmetije – in branjevca Marka Jurčiča ter Marije roj. Jankovič. Ljudsko šolo je obiskoval na Krki in v Višnji gori, gimnazijo pa je končal v Ljubljani.

Pisati je začel že v višji gimnaziji in po maturi se je podal na Dunaj ter se posvetil študiju klasičnih jezikov (grščine in latinščine). Poleg tega pa je pisal naprej v upanju, da se bo mogel s tem preživljati. Kljub obširnemu delu kvalitativnim ustvaritvam (tudi »Deseti brat« je izšel v tej dobi leta 1865) pa se njegova upanja še niso izpolnila, kajti dohodki iz pisanja so bili prepričani, da bi se mogel z njimi vzdrževati, še manj pa zraven dokončati študije. Zato se je po treh letih moral ozreti za kakim drugim življenjskim poklicem.

Ko je leta 1868 bil ustanovljen v Mariboru politični časnik »Slovenski narod«, je dobil Jurčič pri tem listu mesto pomožnega urednika.

Leta 1870 pa se je zopet vrnil na Dunaj. V začetku tega leta je namreč Josip Stritar, tedaj najvplivnejši voditelj mlade slovenske literarne generacije na Dunaju, usta-

novil literarno revijo »Zvon« in Jurčič je prišel, da Stritarju pomaga pri urejevanju in z literarnimi prispevki. Konec leta pa je revija prenehala izhajati ter je znova izšla še le leta 1876. Jurčič pa se je podal v Sisak na Hrvaško, kjer je pod njegovim uredništvom začela leta 1871 izhajati »Südslawische Zeitung« v nemškem jeziku. Po smrti glavnega urednika »Slovenskega naroda« v Mariboru, Antona Tomšiča (21. maja 1871) je Jurčič zopet prišel nazaj v Maribor in prevzel vodstvo tega časnika. Z njim vrod se je leta 1872 Jurčič preselil v Ljubljano, kjer je potem »Slovenski narod« nepretrgoma izhajal do leta 1945.

Pomanjkanje in naporno delo sta pa spodkopali Jurčičevo zdravje. V začetku leta 1879 je zahrbna bolezen, ki ga je bila dolgo mučila, jetika, odkrito izbruhnila in 3. maja 1881 ga je dohitela smrt, šele v 37. letu življenja, sredi dela: Za začetek leta 1881 je imel s sodelavci predviden prenos »Zvona« v Ljubljano, ki bi se naj odslej imenoval »Ljubljanski zvon«, v delu pa je imel še dva zgodovinska romana in eno zgodovinsko žaloigro.

Dočim je slovensko pesništvo že v prvi polovici 19. stoletja imelo pomembnega lirika Franceta Prešerna, pa je bila pripovedna umetnost še v sredi tega stoletja pravi pičla. Šele France Levstik (1831-1887), ki je bil le dobrih 12 let starejši od Jurčiča, je ustvaril prva trajnejša pripovedna dela. Levstikova klasična pripovedka »Martin Krpan« je služila kot posnemanja vreden zgled. Levstikovi literarni nasveti v njegovem »Popotovanju od Litije do Čateža« (1858) so mu pokazali smer za študij izražanja kmečkega ljudstva, ki je postalo temelj njegovega pripovednega sloga, pa tudi glede izbire snovi ne le svojih prvecev, temveč tudi nekaterih kasnejših mojstrskih del je sledil Levstikovim navodilom. K temu je še treba dodati pobude, ki jih je dobil pri romanih Walterja Scotta. Pri Scottu se je naučil umetnosti gradnje večjih pripovednih del, prevzel pa je od njega tudi ljubezen do motivov iz domače zgodovine.

Tako je prirojeni Jurčičev pripovedni talent dobil tudi potrebno oblikovno šolo. Že kot gimnazijec je leta s svojo zgodovinsko povestjo iz 15. stoletja »Jurij Kozjak, slovenski janičar«, dobil prvo nagrado pri literarnem natečaju, ki ga je bila razpisala slovenska Mohorjeva družba v Celovcu na Koroškem. Povest je pridobila družbi toliko novih članov, da so jo morali zanje celo ponatisniti.

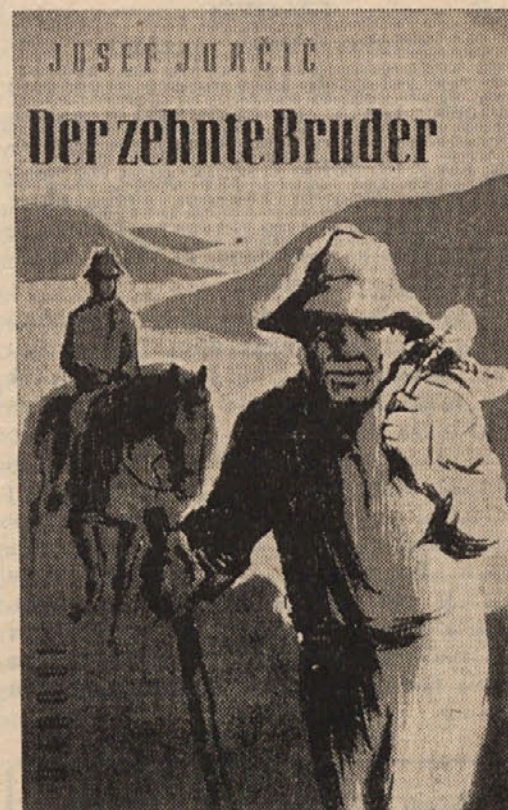
Ta uspeh je opogumil Jurčiča, da se je lotil svojega prvega večjega pripovednega dela, romana »Deseti brat«, ki je izšel leta 1866 ter je prvi slovenski roman.

Nato pisec na kratko podaja vsebino »Desetega brata« ter naslednjega Jurčičevega dela, romana »Sosedov sin«, ki je po snovi soroden in tudi spada med najboljša

dela slovenske literature. Poleg tega je Jurčič spisal še vrsto ljudskih povesti, novel in romanov iz kmečkega življenja in zgodovine, ustvaril pa je tudi več dram. Najbolj priljubljena izmed vseh njegovih del – nadaljuje pisec – pa je vendarle »Deseti brat«. Čeprav je izšel prvič še leta 1866 in je kasneje bilo precej pomembnejših in boljših romanov v slovenski književnosti, se pa morejo naklade Jurčičevega »Desetega brata« meriti z najpriljubnejšimi romani novejših pripovednikov.

Prvi prevod v nemščino je oskrbel dr. Ludvik Vipavc in je izhajal v »Süddeutsche Post« od 13. februarja do 18. decembra 1886 kot podlistek. Sedanja nemška izdaja pa je v celoti na novo predelana. Poleg tega so v »Süddeutsche Post« izšla v nemščini še nekatera druga Jurčičeva dela, kot »Josip Erazem Tattenbach, zgodovinski roman iz 17. stoletja« v letu 1883, povest »Lipe« v letu 1885 in kasneje še kot ponatis v »Mariborer Zeitung« v letu 1941, povest »Tihotapec« pa v letu 1885-86.

Dr. Kolednik zaključuje svoj uvod tako: »Knjižna izdaja v nemščini pa je doslej doživel le Jurij Kozjak pri založbi Habel. Ko sedaj sledi »Deseti brat«, izražam željo, da bi – kot Slovenci poznajo nemške pisatelje – preko nje tudi Nemci spoznali vsaj enega slovenskega pisatelja.«

Naslovna stran nemške izdaje »Desetega brata«

Moskva nekdanj

(Iz leta 1495 izšle knjige barona Sigismunda Herbersteina, cesarskega poslanika)

Mesto Moskva je glava in središče Rusije in obenem moskovske pokrajine. Leži ob istoimenski reki, po kateri je dobilo mesto verjetno tudi ime.

Moskovska pokrajina ni niti zelo velika niti rodovitna. Rodovitnosti zelo škoduje peščena zemlja, ki uniči posevke že pri srednji suši ali moči. Večkrat posevki ne dozoriijo zaradi silnega mraza in nestanovitnega vremena. Tam je namreč tako oster mraz, da zemlja razpoka od mraza kakor pri nas poleti zaradi vročine. Tedaj zmrzne celo voda, če jo pljuskemo v zrak, ali pljunek iz ust, preden pade na zemljo. Ko smo prišli tjakaj leta 1526, smo videli mnogo sadnega drevja, ki ga je uničil mraz prejšnje leto. Zima je bila tako strupena, da so našli na vozovih mnogo zmrazjenih volnikov. Zgodilo se je celo, da so zmraznili gonjaki skupaj z živino, ko so jo na povodcu gnali iz bližnjih vasi v Moskvo. Po poteh so našli tudi mnogo mrtvih klatežev, ki hodijo po teh deželah s plešoimi medvedmi. Celu medvedu je prignal glad iz gozdov in so se zatekali v bližnje vasi ter vdiral v hiše. Ko so jih kmetje zagledali, so pred njimi bežali in zunaj na polju žalostno zmraznili.

Po tolikšnem mrazu pride večkrat nič manjša suša in v letu Gospodovem 1525 so zgoreli zaradi silovite vročine skoraj vsi posevki. Videli smo mnogo vasi, gozdov in žitnih polj, ki so zgoreli zaradi vročine. Dežela je bila tako zadimljena, da je imelo enajst dvanajstin ljudi od dima vneta oči.

Razen dima je nastala tudi taka vročina, da jih je od nje mnogo izgubilo vid. Ni dolgo tega, ko je bila ta pokrajina še močno gozdnata, kar dokazujejo štrclji mnogih dreves, ki se še danes vidijo. Sedaj je dežela obdelana po zaslugi marljivih in delavnih kmetov. Tu raste le žito in običajno sočivje. Vse drugo, kar se ne da pridelati, pa uvažajo iz sosednjih pokrajin.

V moskovski pokrajini ni medu niti divjačine razen divjih zajcev. Domače živali so manjše kakor naše, niso pa brez rogov, kakor je nekdo pisal. Na lastne oči sem tam videl vole, krave, koze, ovne, sploh vso rogato živino.

Mesto je zgrajeno iz lesa in je precej obsežno. Od daleč se zdi še večje, kakor je v resnici. Zakaj okoli vsake hiše so obširni vrtovi in njive, kar povečuje obseg mesta. Mestno obsežnost še bolj večajo stavbe kovačev in drugih obrtnikov, ki uporabljajo pri delu ogenj in se vrste v dolgem redu na koncu mesta. Vmes so še travniki in njive.

Bližu mesta je kup hišic, na oni strani reke pa kup kočic; tam je pred nedavnimi začel knez Vasilij graditi novo mesto Nalej (pri njih pomeni: natočil!) za vojaške mednike. Samo njim dovoljuje knez piti, medtem ko Rusi ne smejo piti medice in piva, izvemši nekaj dni v letu. Zaradi tega so jih ločili od drugih, da ne bi se domačini pohujšali. Blizu mesta je nekaj samostanov, ki se od daleč vidijo kot mesta.

(Dalje na 5. strani)

Josip Jurčič

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Dvomesечно premirje so vse vojujoče se države izrabile za pomnožitev svojih vojsk, tako da so imeli meseca septembra na nogah Prusi 160.000 mož, Rusi 184.000, Avstrijci 127.000, a Švedi (Bernadotte), Angleži i. dr. 38.000, skupno 512.000. Ker je poslala Avstrija v boj popolnoma svežo armado, so priznali njej tudi vso prednost in imenovali za ravnatelja poveljnika Schwarzenberga. Tem je mogel postaviti Napoleon nasproti samo 42.000 mož, a razen tega so imeli zavezniki za seboj še bogate rezerve, dočim je izčrpal Napoleon že poslednje. Svoj podrobni vojni načrt so sestavili zavezniki že dne 12. VII. (po navodilih bivšega odličnega Napoleonovega generala Moranja) v tem smislu, da bi glavna zavezniška armada prodirala iz Šlezije proti Dresdenu, severna od Berlina proti Wittenbergu, južna (Avstrijci z delom Prusov in Rusov) pa iz Češke. Sklenili so izogibati se čimbolj spopada s samim strašnim Napoleonom, temveč toliči predvsem njegove podpoveljnike in prisiljevati sovražnika k umikanju. Ta načrt jim je potem tudi res uspel, kajti Napoleon je tudi v tej vojni ponovno dokazal svoje neprekosljive poveljniške sposobnosti, toda celotnih in zelo obširnih bojišč vendar ni mogel več obvladati. Čisto nasprotno svoji dotedanji bojni taktiki ni koncentriral svojih sil in z bliskovitimi udarci uničeval nasprotnikovih armad posamič, temveč se je naslonil na razne trdnjave, s tem svojo armado močno razpršil in si onemogočil naglo manevriranje. Verjetno se je pa zavedal, da ni poveljeval več dobro izvežbanim

četam z udarnimi generali, temveč po večini začetnikom in se je zato bal z drznimi ofenzivami preveč izčrpati svojo vojsko, ne glede na to, da tudi ni bil zadostno poučen o moči in položajih posameznih nasprotniških armad. Tako je potem pač on sam vnovič izbojeval nekaj sijajnih zmag (največja je bila dne 27. VIII. pri Dresdenu), kadar se mu nasprotniki niso utegnili pravočasno izmuzniti.

Toda Napoleon sam ni mogel biti navzoč povsod sam in mnogi njegovi generali, ki jim ni utegnili prihajati pravočasno na pomoč, so doživljali vrsto občutnih porazov od nadmočnih nasprotnikov. Že samo s tem se je številčna moč francoske vojske nevarno manjšala, a prehudih naporih in nezadostna prehrana neutrjenih novincev so povzročali še ogromno številu obolenj in je zato premoč nasprotnikov vsak dan bolj naraščala. Tako je bil v teku meseca septembra tudi sam primoran umakniti se za Labo, toda že okoli 1. X. so mnogi sovražni oddelki prekoračili tudi to.

Med Labo in Saalo se je potem ponavljala ista igra: Napoleon je na raznih krajih potolkel razne nasprotnikove armade, toda ni mogel poseči povsod sam vmes, zato so druge nadmočne zavezniške vojske neprestano potiskale druge oslabiljene francoske armadne zore nazaj in se je zato moral tudi cesar sam umakniti k Leipzigu. Toda še tu ni mogel osredotočiti raznih svojih odvojenih vojniš zborov, tako da je imel komaj 160.000 mož, proti katerim so jih usmerili zavezniki 320.000. In tu se je potem v dnevih 16. do 18. X. 1813 odigrala svetovnozgodovinska »bitka narodov«, največja, kar jih je kdaj bojeval Napoleon in pri kateri so sodelovale čete skoro vseh evropskih narodov.

Boj prvega dne, v katerem je padlo na obeh straneh 70.000 mož, je ostal neodločen. Napoleon se je do bro zavedal silne opasnosti in bi se bil še mogel umak-

niti, a je rajši poklical na pomoč še bližnje svoje vojske zbere, ki pa potem deloma sploh niso prispeli, deloma pa prekasno, dočim so dobili zavezniki ponoči nad 100.000 mož novih svežih čet. Dne 17. X. zaradi pregrupacij ni bilo nobenih posebnih bojov, a naslednji dan se je že ob zori vnela krvava bitka. Napoleon je bil spričo velikanske premoči nasprotnikov potisnjen v obrambo, a tedaj so ga naenkrat izdali še Saksonci, ki so se bojevali dotlej na Napoleonovi strani, a so sedaj nenadoma obrnili svoje topove proti Francozom. Navzlic temu je pa vzdržal Napoleon do večera, ponoči pa odredil umik proti zapadu, pri čemer je pa moral žrtvovati svoje zaščitnice. Izgubil je skupno 60.000 mož (od teh 23.000 ujetnikov), dočim so imeli zavezniki 60.000 mrtvih in ranjenih. Zmagala ni hrabrost zavezniških vojsk in še manj sposobnost njihovih poveljnikov, temveč le ogromna številčna premoč. Ker so medtem tudi nekateri drugi južnomemski zavezniki (Bavarska, Württenberška) hiteli presedlavati v nasprotnikov tabor, Napoleonu ni preostajalo več drugega kot z ostanke svoje armade umakniti se preko Erturta in Fulde na Ren, ki ga je prekoračil v dnevih od 2. do 4. XI. pri Mainz, a okoli 120.000 mož je brez vsake koristi pustil še po raznih nemških trdnjavah.

Metternich, vodilni in pač najsposobnejši politični snovač vse protinapoleonske zveze, je bil že po bitki pri Leipzigu povzdignjen v knežji stan in odslej je postal on tisti mož, ki je v prvi vrsti krojil vso nadaljnjo usodo Avstrije, Nemčije in v veliki meri sploh vse Evrope. Nekakega tekmeča je imel zgolj v carju Aleksandru I., ki je zahteval tudi upoštevanje svojih pogledov, ki jih je pa smatral Metternich le za novo nevarnost za Evropo in potem ravno zato niti ni želel popolnega uničenja Napoleona.

(Dalje prihodnjic)

CELOVEC

(Nočno češčenje s petjem)

V noči od 12. do 13. v mesecu je v kapeli Fatimske Gospe pri naših šolskih sestrah v Celovcu (v provincialni hiši), na Viktringer Ring 19, nočno češčenje pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Tedaj sestre in vsi, ki pridejo v to privlačno kapelo, še posebej molijo v namene, ki jih je priporočala Marija v Fatimi.

Tako češčenje je bilo tudi od preteklega petka zvečer do drugega dne, v soboto zjutraj 13. maja, ko je bil slovesni zaključek s sv. mašo. Ker je ta dan obletnica prvega Marijinega prikazovanja, je bilo tokrat še posebej slovesno. Sv. mašo je daroval č. g. Zdravko Reven, vmes pa je na harmonij spremljal petje g. profesor Marijan Rus, znani operni pevec dunajske opere. Pri pesmi „Pojoč se oglasimo naši Materi na čast“ je pel tudi odstavke s solo-petjem. Kapela je bila za njegov polni in plemeniti glas pač premajhna. Ob zaključku je pa zapela Gnoutovo »Ave Maria« gdč. Katica Trisnig.

Iščem »VEČERNICE« Mohorjeve zamenj za knjige ali proti plačilu. družbe, ki so izšle pred l. 1900, proti

Dr. Joško Tischler,
Klagenfurt - Celovec,
Karfreitstrasse 32.

BLATO pri PLIBERKU
(Obilo srečel)

Na binkoštni ponedeljek bosta v Šmihelu pred preč. g. dekanom Sriencem sklenila življenjsko zvezo mladi Mirko Kumer, pd. Cerčejev na Blatu in nevesta Ančka Kušej. Člani osrednjega odbora Kmečke gospodarske zveze želijo svojemu predsedniku in njegovi izvoljenki obilo sreče in božjega blagoslova v družinskem življenju.

SELE
(Dobrodošlica)

Najvišje ležeča hiša v selski vasi je p. d. Nacova na Kobli. Na mestu stare je lastnik Albin Türk pred nekaj leti sezidal novo enonadstropno hišo s sobami za tuje in dobil tudi koncesijo za gostilno. Pred meseci pa jo je prodal, se meseca aprila preselil začasno na Bajtiše in si hoče zgraditi novo hišo v Borovljah. V Nacovo hišo pa sta se vselili novi solastniki, sestra Uršula in Ana Cergoj iz St. Lipša. Kličemo jima: dobrodošli med nami! Želimo, da bi se tu dobro živeli in da bi se pod njuno oskrbo dobro počutili vsi, ki bodo ondi iskali počitka in zdravja in uživali lep razgled po okolici, v hiši pa prijetno domačnost.

Stavba naše še nedogotovljene nove cerkve in farnega doma vzbuja pri izletnikih veliko pozornost. Ogledujejo jo od zunaj in znotraj. Marsikaj se jim zdi nenavadno, ker so doslej vajeni cerkva, zidanih v starih slogih. Kako zanimiva bo ta farna in božja hiša še le, ko bo dogotovljena stala prosta na povečanem cerkvenem trgu, s staro cerkvijo povezana s stopniščem. Kdaj bo to, je odvisno od pomoči sv. Jožefa in požrtvovalnosti dobrotnikov.

Zadnje čase je moralo več ljudi v bolnico zaradi zlatenice ali da se podvržejo kakšni operaciji. Tudi naš g. kaplan Matko so morali iti iskat zdravja v elizabetinsko bolnico.

Veliko srečo v nesreči je imel Grosov Gabrej. Pri oranju se je nanj prevrgel traktor, a se mu razen manjše in nič varne poškodbe na nogi ni nič hudega zgodilo.

Smrt se od konca marca hvala Bogu ni več oglasila, pač pa je v Celovcu na novo zacékalo nekaj novorojenčkov.

(ŠT. VID V PODJUNI)
(Ženimo se radi)

Dne 30. aprila sta sklenila življenjsko zvezo Franc Frantar, pd. Zmaharjev v Nagelčah, in Režika Jernej iz Mlinč. Nacej Hobel, pd. Rojakov pa je svojo življenjsko družico Ingrid pripeljal iz Predarlskega, kjer je bil več let zaposlen. Vesela svatba je bila pri Voglu.

Dne 1. majnika je bila v Škocijanu poroka Vinka Prunča, pd. mladega Škudnika iz Straše vasi, ki je popeljal pred poročni oltar Traudi Lah iz Spodnjih Vinar.

Dne 7. majnika sta pa pri Mariji v Trnju v Železni Kapli stopila v zakonski stan mladi Jurij Pasterk, pd. mladi Tavčman iz Lobnika in Helena Marko, pd. Markova

Pri nas na Koroškem

Birmovanje v Celovcu

V zvezi s sveto birmo v stolnici v Celovcu na binkoštno soboto, binkoštno nedeljo in binkoštni ponedeljek 1961 sporoča krški škofijski ordinariat:

Na binkoštno soboto, dne 20. maja, bo ob 8. uri zjutraj sv. maša nato birmovanje prve skupine, ob 10. uri druge skupine in ob 11. uri tretje skupine.

Na binkoštno nedeljo, dne 21. maja, bo ob 6. uri zjutraj pontifikalna sv. maša in nato birmovanje prve skupine, ob 8. uri pride na vrsto druga skupina, ob 10. uri pa tretja skupina. Ob 11. uri pa bo birmovanje zadnje (četrtje) skupine tega dne.

Na binkoštni ponedeljek, dne 22. maja, bo ob 7. uri zjutraj sv. maša in nato birmovanje prve skupine. Ob 9. uri bo birmovanje druge skupine, ob 10. uri pa tretje skupine. Ob 11. uri pa pride na vrsto zadnja skupina.

Pri birmovanju vsake skupine bo tudi sv. maša. Tudi v zadnjih letih je bil naval birmancev na binkoštno nedeljo zelo velik, tako da so nekateri morali več ur čakati, da so prišli na vrsto. Zato naj letos birmanci kolikor mogoče izkoristijo že binkoštno soboto za prejem zakramenta sv. birme. Kdor se hoče izogniti gneči na binkoštno nedeljo, pa dan prej, to je na binkoštno soboto ne more priti, naj pride na binkoštno

ni ponedeljek, ker takrat je ponavadi polovico manj birmancev.

Vsak birmanec ali birmanka mora imeti s seboj potrdilo (Zulassungsschein) za prejem sv. birme in ga pokazati. Birmanske značke in drugi spominčki niso predpisani. Botre in birmance naprošamo, da slede navodilom rediteljev, da bo prihod in odhod birmancev potekal gladko in na prazniku dostojen način.

Botri naj ne pozabijo podariti svojim birmancem škofijske molitvene in pevske knjižice, ali pa sv. pismo nove zaveze. Ta spominska darila naj si po možnosti že prej poskrbijo, ki jih bodo na birmanski dan le težko kupili ali pa jim to sploh ne bo mogoče.

Končno opozarjamo botre in birmance, da pridejo k sv. birmi v oblačilih, ki ustrezajo temu prazniku ter ta dan dostojno preživijo. Da bo birmancem ohranjen blagoslov prejetega sv. zakramenta, jih naj botri na ta dan ne vodijo k neprimernim družabnim zabavam ter jim naj ne nudijo alkoholnih pijač. Botrom se za skrb in modrost pri vodstvu zaupanih jim birmancev že vnaprej zahvaljujemo in želimo, da Bog njihovo požrtvovalnost za birmance poplača tako, da bo njihova verska vnema pomnožena.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo v nedeljo, dne 4. junija 1961, ob 14.30 v veliki dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) v Celovcu

PEVSKI KONCERT

pod naslovom:

MLADINA POJE

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pisмено ali telefonično pod tel. šte. 55-15 po 12, 10 in 8 šilingov od 24. majnika naprej.

na Horcah. Ženitovanje je bilo pri Weitzju.

Vsem novoporočenim parom želimo obilo božjega blagoslova.

Po vseh vaseh naše fare pridno zidajo. Eni gradijo nova poslopja, drugi nadzidujejo nadstropja, nekdo pa je k hiši prizidal še prostorno obednico za letoviščarje. V St. Primožu bosta zrastle kar dve novi zgradbi, da stara naselbina ne zaostane za novo ob križu.

GLOBASNICA

Gradnja nove ceste

Nedavno so se v veliki dvorani pri Štebnu v Globasnici zbrali interesi za gradnjo nove ceste preko severozapadne strani Pece. Sestali so se v glavnem kmetje iz Globasnice, Male vasi in Štebna. Inicijativo za pomenek sta dala globaški župna Robert Eržen in Štefan Kordež, pd. Kukman iz Male vasi. Debata o načrtu gradnje je potekla mestoma zelo živahno, posebno veliko je bilo zanimanje kajpak za finančno rešitev načrta. Da je cesta potrebna, sledi že iz tega, da so načrti za cesto stari že čez 50 let. Med drugim so nameravali graditi to cesto že med prvo svetovno vojno s pomočjo ruskih ujetnikov. Cesta je bila izmenjena in vse potrebno ukrenjeno, samo Rusi so odšli prej domov. Načrt je padel v vodo. Na našem sestanku pa so ga rešili večne pozabe in ga dali znova v pretres. Inicijatorjem cestnega projekta moremo samo želiti, da bi mogli svoje tozadevne načrte v splošno korist in zadovoljnost

čimprej izvesti. Saj imajo drugod ceste že k vsaki kočici, in skoraj ne mine teden, da ne bi kje na Gornjem Koroškem ali pa v Labutski dolini predali prometu kakšno novo gorsko cesto, pri nas je pa vsa Peca pristopna le pod najtežjimi okoliščinami in dragocen kmečki les je zaradi nezadostnih prometnih prilik neizkoriščen, oziroma nima njegovi kakovosti odgovarjajoče cene.

Odmevi obiska tržaških Slovencev

Tržaški študentje, ki so pred nekaj tedni obiskali Koroško, so se zglasili tudi pri nas v Globasnici, kjer so nekateri že skorajda stari znanci, saj so že pred nekaj leti bili pri nas. Tako opisujejo v reviji »Mladika« svoje globaške vtise:

»V Globasnici nas je čakalo novo prijetno presenečenje: domači fantje so nas sprejeli z godbo. Prepričali smo se, da se njihovo gostoljubje v nekaj letih ni spremenilo in da so si našega prihoda resnično želeli in se ga razveselili. Nismo namreč pozabili lepega sprejema, ki smo ga pred nekaj leti bili deležni, ko smo gostovali z »Matičkom«.

Pred in po kosilu, ki nas je tam čakalo, smo skupno z domačimi fanti zapeli nekaj slovenskih narodnih. Po kosilu je razpoloženje postalo zelo prijetno in domače, toda žal se je bilo treba vrniti v Celovec, kjer je bila za pol 3. uro napovedana prireditev z Goričani. Pred odhodom smo si ogledali še dvorano, nakar so nam fantje spet zaigrali in igrali so dokler ni naš avtobus odpeljal.«

Deželni glavar Wedenig - 65-letnik

Minuli teden je dopolnil 65. leto življenja koroški deželni glavar g. Ferdinand Wedenig.

Po rodu iz železničarske družine, jezik njegove matere je bil slovenski, se je po ljudski šoli odločil za trgovski poklic. Poklicno delo ga je zaneslo tudi na jug izven mej Koroške. Že zgodaj se je oklenil dela v delavskih organizacijah. Bil je okrajni tajnik SPOE za Velikovec. Zaradi odkritega odpora proti nacizmu je moral v koncentracijsko taborišče v Dachau, iz katerega se je vrnil leta 1945 po koncu vojne. Izvoljen je bil najprej v zvezni parlament na Dunaju, od leta 1947 pa je deželni glavar na Koroškem.

Jubilantovo javno delo je obsežno. Čeprav se v marsičem z njegovo politiko ne strinjamo, pa velja poudariti, da je bil vselej pobornik za kulturno izmenjavo in sporazumevanje s sosednjimi narodi in deželami. Iskreno mu čestitamo in želimo še mnogo let zdravja!

Zahvala

Osrednji odbor Kmečke gospodarske zveze se iskreno zahvaljuje vsem sodelavcem Rožanskega kmečkega dneva minulo nedeljo v St. Janžu. Prireditelj je s svojim potekom in lepim uspehom dokazala, da je jamstvo uspeha in rasti v požrtvovalnem skupnem delu nas vseh.

Odbor

KAZAZE

(Zadnja slovesna služba božja na Brezi)

Na binkoštni ponedeljek ob pol 10. uri dopoldne bo na Brezi na prostem zadnja slovesna božja služba.

V kratkem bo ta starodavna cerkva izginila v valovih umetnega dravskega jezera.

Zato vabimo vse vernike od blizu in daleč k tej zadnji božji službi.

Župni urad Kazaze.

PODJERBERG

(Poroka)

V nedeljo, dne 7. maja t. l., je peljal daleč na okrog poznani mizarški mojster Hanzej Kovačič svojo nevesto Terezijo Tschernitz iz Doba pri Vrbi v lepo cerkev Matere božje na Otoku pred oltar. Poročne obrede so opravili preč. g. Repnik, župnik iz Loge vasi. Z lepimi besedami so novoporočence prikazali pomen zakona. Krasno ovenčani avtomobili so peljali novoporočence na dom neveste, kjer so ženin, nevesta ter drugi svatje sedli za bogato obloženo mizo. Nato je peljal ženin, po lepi krščanski navadi, svojo nevesto na svoj dom, kjer ga je blagoslovila. Ko so se vračali nazaj, so jih že od daleč pozdravljali »možnarji«. Veselo in hitro je med petjem minil večer in prišla je ura ločitve, ura v kateri mora nevesta zapustiti vse, kar ji je bilo do sedaj v veselje: očeta, mamico, brate in sestre.

Naj bi jima Bog naklonil obilo zadovoljstva in sreče na novi življenjski poti.

LESE PRI ST. JAKOBU

(Stoletnica Lebnove babice)

Stoletnico življenja je dopolnila dne 16. maja Lebnova babica v Gorinčičah. Iskreno čestitamo! Podrobnejše poročilo sledi.

KOTMARA VES

(Ženitve, pogrebi, šmarnice)

Nedavno je pripeljal pd. Dravec v Novem selu Pipanovo Mico iz Želuč k poročenemu oltarju ter ji obljubil večno zvestobo. Poroka je bila v Šmarjeti, ženitovanje pa pri Sabotniku. Ker ni bilo godcev, nas je sijajno zabaval bilčovski moški zbor pod vodstvom g. organista Kapusa. Ženitovanje je bilo tudi brez godcev veselo. Mlada gospodinja je obiskovala gospodinjsko šolo v St. Jakobu in obeta biti vsestransko napredna. Želimo mlademu paru mnogo sreče na novem domu s krasnim razgledom po Rožu.

Za srčno kapjo je umrl Kristl Černic, obrezovalec lesa, oče številne družine, namreč 16 živih otrok, 3 so pa umrli. Zjutraj je šel zdrav na delo v Sodraževu, zvečer so ga pripeljali mrtvega domov. Naj počiva v miru!

Šmarnice imamo letos ne samo pri fari, temveč tudi v Čahorčah, Šmarjeti, Novem selu, Vrdeh in St. Gandolfu.

GLAS IZ PODJUNE

Iskreno vam čestitam k vašim odgovorom »Scribarju«! Izvrstno jih pečete, tako, da jim je zmanjkalo sape!

Tako naprej! Vedite, da smo le toliko vredni, kolikor mi sami dokažemo! F. A.

Človek nad zvezdami

Ko je major Gagarin poletel po vsej okrog zemlje, je bilo mnogo zapisane- ga človeški znanosti v čast in priznanje. Za res upravičeno strmi preprost človek nad poletom človeških sil, ki prodirajo v neskončnost svetovja.

Ob tem veličastnem podvigu človeških zmožnosti ponovno stoji človek pred razpotjem. Verni svet, ki priznava neskončnega ustvaritelja in urejevalca zakonitosti v neizmernem svetovju, ob novih odkritjih globoko sklanja glavo in priznava: Velik si, čudoviti Bog, in čudovite so sledi, katere moderna znanost postopoma odkriva. Njih vera izhaja ob teh človekovih posegih v veselje močnejša.

Neverno-materialistični svet, ki priznava le stvar in svoj razum, pa hoče s svojim posegom v brezmejno veselje videti v uspehih svojega razuma potrdilo svoji brezbožnosti. Zato je že ob prvem umetnem planetu zasmehoval zvezdo Treh kraljev, ko je zatrjeval človeštvu, da bo le nova zvezda, katero je človek poslal okrog zemlje, resnično prinesla rešenje človeškemu rodu.

Ko pa je poletel prvi človek okrog zemlje, je brezbožna propaganda bogokletno zapisala: »Zmaga človeka nad Bogom! — Stvar je premagala svojega Stvarnika!«

V Moskvi bodo postavili veličasten spomenik, ki bo visok 90 metrov; tako bodo ovekovečili ta človeški prvi podvig. Ob njem bodo spomeniki mnogih raziskovalcev in znanstvenikov, ki so odločilno sodelovali pri prizadevanjih uresničiti vseмирsko plovbo. V 90-metrskem obelisku bo nastanjen muzej, kjer bodo prikazane vse stopnje vseмирskih raziskovanj in dogajanj. In ta dogajanja bodo morala služiti tudi brezbožni propagandi, ki hoče prav z njimi dokazati, da je človek končno premagal Boga. Majorju Gagarinu bodo postavili na odličnem mestu v muzeju spomenik kot junaku-zmagovalcu nad Bogom.

Toda vsi velikani človeških podvigov so morali umreti, Bog pa živi! Proti smrti še človek ni našel leka in ga tudi ne bo, zato je laž in prevara, če kdo trdi, da je premagal Boga. Smrt je namreč božji odgovor na človekovo ošabnost!

V zasmeh svetopisemskih poročil o stvarjenju sveta po večnem Stvarniku so brezbožniki ob Gagarinovem uspehu izdali knjigo z naslovom: »Šesti dan«. V njej je dobesedno takole zapisano: »Minilo je le nekaj dni po prvih dnevih ustvarjanja. Tedaj so ljudje, ki jim je bilo dano, da so mogli tekmovali z bogovi, ustvarili povsem novo nebesno telo — umeten planet, ki obkroža zemljo. Nato je bilo ustvarjeno vse, kar je bilo potrebno za življenje: luč, svetloba, hrana in toplota. Oskrbljeno je bilo z rastlinami in živalmi, malimi in velikimi. Končno pa je prišel veliki dan, ko je bilo kronano ustvarjanje — in v umetnem planetu se je pojavil človek!«

Zgodovina človeštva beleži dobe upora proti Bogu: padec Luciferja... Adamov upor... Babilonski stolp... in...

Moskva nekdanj

(Nadaljevanje s 3. strani)

Mestne ulice so na nekaterih krajih zagrajene z lesami, ki jih v mraku zapro, tako da ne sme nihče več skozi. Kogar tam čuvajo ujamejo, ga pretepo, oropajo ali zapro v ječo, razen če ga poznajo kot častivrednega človeka. Te namreč čuvajo sami vodijo na njihove domove. Za mesto navajajo neverjetno število poslopij. Pravijo namreč, da je dal knez popisati šest let pred našim prihodom v Moskvo vse hiše in so jih našteali čez 41.500. Sredi mesta je trdnjava, zidana iz žgane opeke, tako obsežna, da imajo v njej prostora poleg velikanskega in lepo iz kamna sezidanega knezovega dvorca še velike lesene hiše metropolita, knezovih bratov, plemičev in še mnogo drugih. Cerkev pa je tam toliko, da bi jih bilo kar za celo mesto.

Trdnjava je bila majhna in neznatna do časov velikega kneza Ivana Daniloviča, ki je prestavil sem prestolnico po nasvetu metropolita Petra. Peter si je namreč izbral ta kraj za prestolnico, ker ga je sem gnala ljubezen do nekega Alekseja, ki je tu pokopan in pravijo, da se je proslavljal s čudeži. Po njegovi smrti so ga tu tudi pokopali in na njegovem grobu so se prav tako godili čudeži. Tako je zaradi vere in svetosti ta kraj prišel v dober glas. Zaradi tega so si postavili tu prestolnico tudi vsi poznejši knezi, ki so prišli za Ivanom: Di-

Kristus in delavec

Znano je, da je poganskemu človeku bilo delo v sramoto. To je bil delež brezpravnih sužnjev, katerih število je bilo zelo veliko. Svobodnih ljudi, katerim edinim so bile priznane človečanske pravice, je bilo le malo. In tem je bilo v sramoto, če bi si morali »v potu svojega obraza« pripravljati svoj vsakdanji kruh. Za fizično delo so bili določeni sužnji in živali.

Ko je krščanstvo v prvih stoletjih prodiralo s Kristusovimi nauki v tedanjo družbo, je v družabnem življenju nastala prava revolucija. Saj je Kristus učil, da smo vsi ljudje enaki, bratje in sestre, otroci enega Boga; torej ni več svobodnega in sužnja. S svojim vzgledom je Kristus fizičnemu delu odvzel nečasten madež sramote in ga s tem, da se je imenoval »tesarjev sin«, povzdignil na častno mesto in ga posvetil.

S tem, da je krščanstvo vrnilo pravo vrednost človeku in njegovemu delu, je postavilo najtrdnješe temelje pravičnega socialnega reda. In v kolikor se je človeška družba v času zgodovine držala Kristusovih smernic in njegove Cerkev, ki je v vseh časih oznanjala Kristusov evangelij ljubezni in pravice, v toliko je bilo človeštvu prihranjenih socialnih krivic in katastrof. V tem pa je obenem že tudi nakazana potreba, da se za socialna vprašanja zanimajo tudi kristjani in se v delavskih organizacijah tudi javno udejstvujejo. Le tako bodo mogli Kristusovi nauki oblikovati današnjega delavca.

Krščanstvo je vrnilo delu čast; brezbožnost poganstva in modernih zmot pa ponižuje delo na živalsko stopnjo: njej je delo le sredstvo za pridobivanje dobrin. Žal pojmujejo tako delo tudi mnogi delavci sami in je njim poklicno delo le nezno breme, ki jih dela nesrečne, nezadovoljne. Pri vsem trudu jim je navšiji cilj: čim več nadur — čim večji zaslužek! Njih delo je brez vsebine...

Delavec pa, ki svoje prepričanje in svoj pogled na svet oblikuje po krščanskih vidikih, presoja svoje delo vse drugače. Njemu je delo velika dobrina, ki mu daje vsakdanjo oskrbo in ga napolnjuje z zavestjo, da vrši v veliki človeški družini odgovornosti polno službo. Zato ga njegovo delo osrečuje, čeprav ga vrši s potom na obrazu in z žulji na rokah.

V današnji industriji izvršijo večji del napornega dela stroji in je delavec postal le nekak asistent ob njih; a vendar je on tisti, ki s svojo sposobnostjo in pazljivostjo upravlja zamotano kolesje strojev, ki bi

brez njih morali mirovati. Posledica mirujočih strojev po tovarnah pa bi bila občutna za narodno gospodarstvo, kar bi neugodno vplivalo tudi na celotno socialno in kulturno življenje naroda. Zato je kljub veliki mehanizaciji dela v sodobni industriji še vedno človekovo delo tisto, ki ustvarja dobrine za vso družbo. Tega se krščanski delavec zaveda in zato mu je delo velika življenjska naloga, ki mu je dana od Stvarnika. S tem, ko daje družbi svoje roke in svoje zmožnosti, da po njih raste blagostanje, si tako tudi sebi in svoji

Jubilej papeških socialnih okrožnic

Sedemdeset let je minilo 15. maja, ko je izšla velika socialna okrožnica papeža Leona XIII. pod imenom začetnih besed »Rerum novarum«. Leta 1891 je tako postalo rojstno leto krščansko-socialnega gibanja, ko je sredi največjega razmaha liberalnega kapitalizma in grozečega porasta brezbožnega marksizma tedanji papež s to svojo okrožnico pogumno povzdignil glas v obrambo delavstva in mu pokazal edino pravo pot, kako izboljšati njegov bedni položaj.

Leta 1931 pa je papež Pij XI. izdal v spomin na prevažno okrožnico iz leta 1891. in v njeno dopolnitev novo socialno okrožnico pod imenom »Quadragesimo anno« (40. leto). Gigantski boj med kapitalizmom in njegovim tekmečem za oblast, marksističnim socializmom, je v tej dobi bil na višku.

Svet slavi

V proslavo 70. in 30. letnice obeh velikih socialnih okrožnic, ki tvorita osnovo za moderno rešitev socialnih problemov današnjega časa po načelih evangelija, so napovedane v letošnjem letu velike proslave in kulturne prireditve po vsem krščanskem svetu. V Rimu se je vršil velik mednarodni kongres, katerega se udeležujejo delavske skupine iz vseh delov sveta. Tudi močna delegacija avstrijskega krščanskega delavstva se je podala v Rim. Za to priliko je napovedana tudi nova socialna okrožnica sedanjega papeža, za katero vlada veliko zanimanje.

V uvodu opozarja papež Leon XIII. svetovno javnost na veliki gospodarski boj, ki se bje na veliko škodo širokih ljudskih plasti in pripravljava vedno večjo bedo delovnemu ljudstvu. Ta stiska delovnih stanov ima štiri vzroke:

Vzroki socialne revščine

1. Stare krščanske organizacije delovnih stanov (srednjeveški cehi) so pod vplivom liberalizma razpadle in nadomestila zanje ni bilo.

2. V zasebno in družabno življenje se je vselil brezverski duh, ki je celotno družbo razkristjaniil. Posledica je bila, da so bili delovni stanovi lahek plen brezbožnih socialnih nauk.

3. V gospodarstvu je zavladala sebičnost in pohlep. Načelo liberalnega gospodarstva o brezobzirni tekmi in nekaznovanem izžemanju je postalo netišče socialnih nasprotij med stanovi.

4. Naraščanje in nekontrolirano oderuštvo je delovne stanove gnalo v razredni boj, ko sta se v neizprosni gospodarskem in političnem boju izoblikovala dva razreda družbe: kapitalist in proletarec.

V rokah maloštevilnih se je kopicilo bogastvo, večina pa je padla v bedo, ki globoko žali človekovo dostojanstvo. A delavstvo se je zavedlo svojega brezpravnega položaja na eni strani, na drugi pa tudi svoje moči; začelo se je združevati. Tako so nastale delavske organizacije, ki so vodile neizprosen boj za pravice delovnih ljudi. Ta boj pa bi lahko postal usoden za vse človeštvo, ugotavlja papež. Zato pa tudi ni nobenega vprašanja, ki bi bilo bolj pereče, kakor je to vprašanje: kako prav rešiti delavsko vprašanje. A to vprašanje je tudi težko, saj so sistem liberalno-kapitalistične družbene ureditve odobrvali v neki

družini ustvarja predpogoje srečnega življenja.

Morda so nekoč v nasprotovanju do »onih, katerim gre bolje« mislili, da je treba dati čast le onemu delu, ki pusti žulje na rokah. Moderen delavec se je že toliko odtegnil vplivu razrednega sovraštva, da more razumeti, da na svetu ni le ene vrste delo. Ves sestav socialnega življenja je tak, da eni delajo z rokami, drugi pa z možgani. Obojni pa morajo upoštevati drug drugih zmožnosti in moči. Do teh razlik je prišlo zaradi naravnih darov in pa zaradi potrebe delitve dela. Le zakrknjeno sovraštvo ali sebična zavist bi danes še mogla sodobnega delavca zamrežiti s tako grobo slepoto.

Krščanstvo je torej delo odrešilo prekletstva. Vtilo mu je čudežno moč, ki more osrečevati delavčevo srce, ko ga od najnižjega dela dviga na isto raven z inženjerjem tovarne in iznajditeljem patenta; saj vsi trije vrše isto delo — vsak na svojem mestu —, ko gradijo blagostanje družbe in izpolnjujejo nalogo, katero so prejeli od Stvarnika.

meri tudi nekateri katoličani. Težko je namreč določiti prave meje pravic in dolžnosti med delavci.

Kaj nudi socializem

Rešitev tega perečega socialnega vprašanja je delovnim stanovom obljubljal Marksov socializem, ki si je z ekstremnimi parolami in z udarnim programom pridobil delavske množice. Toda ta rešitev je zmotna in delavstvu ne more prinesiti resnične in zadovoljive rešitve, dokazuje okrožnica v kritičnem delu. Socializem hoče namreč odpraviti zasebno lastnino, kar je proti človeški naravi in vse izenačiti na podlagi skupne lasti (kolektivizem). Po tem kritičnem nauku delavec nikdar ne bo prišel do svoje lastnine in njegova družina, katere obstoj je v vedni nevarnosti, ne bo nikdar uživala sadov njegovega dela. Ker pa je socializem nujno razredno borben, grozi družbi stalna nevarnost revolucij, ki bi državam pripravljale vojske, pokolje, sužnost in bedo. Poleg tega pa tudi socializem enako kot kapitalizem zavrača božjo avtoriteto v človeški družbi in tako izpodkopuje najtrdnješi temelj pravične družbene ureditve.

Kaj uči Cerkev

Resnično in trajno rešitev delavskega vprašanja more dati družba sama s tem, da se oklene evangeljskih nauk. Pri tem morajo iskreno sodelovati Cerkev, država, delodajalci in delavci. Zato ne razredni boj, marveč socialna pravičnost med raznimi stanovi more zagotoviti modern red in blagostanje vseh stanov. Po tej socialni pravičnosti, ki daje vsakomur, kar mu gre, morajo biti urejene delavčeve plače, ki morajo upoštevati tudi njegovo družino; prav tako tudi delovne pogodbe in vprašanje lastnine morajo biti pod državno zaščito in delavstvu mora biti zaščiten pravica združevanja in soodločanja v zadevah, ki se tičejo njega. Da pa se bo delavec čutil v svojem stanu varnega, mu je treba zagotoviti stalnost in zaščito pred šikanami delodajalcev; v ta namen mu je treba nuditi možnost bolniškega in starostnega zavarovanja.

Uspeh »Rerum novarum«

Odmev te prve socialne okrožnice je bil ogromen, kakor je mogel 40 let pozneje ugotoviti papež Pij XI. v drugi socialni okrožnici »Quadragesimo anno«. Glas Leona XIII. so strme poslušali in v velikim zadovoljstvom sprejeli ne le poslušni sinovi Cerkev, temveč tudi premnogi taki, ki so se poslej še z večjim prizadevanjem trudili za rešitev tega perečega vprašanja. Sploh noben zakonodavec ali znanstvenik ni mogel poslej mimo te okrožnice, kadar je šlo za socialno vprašanje.

Tudi med Slovenci je »Rerum novarum« dala pobudo za bogato socialno delo. Močno krščansko socialno gibanje je bilo sad požrtvovalnega dela na osnovah papeževih navodil. To delo je nadaljevalo in dopolnjevalo okrožnica »Quadragesimo anno« in ga usmerjala v širokopotezno gibanje, ki je obečalo najlepše sadove. Prav nič smelo ni, če kdo trdi, da bi ob drugačnem izidu druge svetovne vojne imeli danes idealno uresničene zahteve papeških socialnih okrožnic vsaj na področju združene Slovenije.

Kdaj dobi kmečki in gozdni delavec starostno rento?

Predpogoj za podelitev in priznanje starostne rente je najprej **določena starost**, moški mora biti star 65 let, ženska pa 60. Poleg tega mora biti dokazana doba čakanja, to je tista doba v teku katere je bil imenovan zavarovan za rento. Pri kmetij, in gozdarskih delavcih, ki so zaposleni in zaradi tega morajo biti zavarovani, določiti dobo pristojna bolniška blagajna za kmetijstvo. **Važno pa je, da v tem času ni predolgih prekinitev zavarovanja**, ker gre sicer pravica do preteklih zavarovanih obdobj v zgubo. Vsem kmetijskim in gozdarskim delavcem spričo tega svetujemo, naj vselej poskrbijo za to, da zavarovanje ne preneha.

So pa še druge možnosti priti do starostne rente še pred izpolnjenim 65. oziroma 60. letom.

V slučaju brezposelnosti lahko dobi žena

Cene so ostale nespremenjene

Tržno poročilo

V preteklem tednu je izvozila Koroška v Zapadno Nemčijo in v Italijo vsega skupaj 101 govedo za zakol in pitanje. Cene so ostale v glavnem nespremenjene; 40 reagentov za zakol je bilo poslanih na Dunaj, 45 konj pa v Italijo.

Za klavne prašiče je na Koroškem komaj še doseči boljše ceno za kg žive teže kot 12.— šilingov. Na Dunaj in Wiener Neustadt je bilo poslanih 140 prašičev.

Ponudba telet za zakol krije povpraševanje. Na kmetiji plačujejo ta teleta po 15.— do 16.50 šil. kg žive teže.

Pujski stanejo na trgu v Celovcu živi 19.— do 21.— šilingov kilogram, cene pa se dvigajo.

Za sveža jajca zahtevajo na celovškem trgu na drobno 90 grošev.

Z DUNAJSKEGA SEJMA GOVEJE ŽIVINE

Na zadnjem glavnem sejmu goveje živine na Dunaju je bilo naprodaj 1252 glav goveje živine. Razen 3 živali so mogli prodati vse. Za kilogram žive teže so plačevali:

vole 10.50 do 12.70, ekstremne 12.80 do 13.20 šilingov;

bike 11.— do 12.60, ekstremne 12.70 do 13.—;

krave 7.— do 10.—, ekstremne 10.20 do 10.60;

telice 10.— do 12.20, ekstremne 12.30 do 12.50;

mlade krave 60.— do 7.80;

mlade vole in mlade telice 8.— do 9.80.

Zadnji sejem prašičev na Dunaju je imel naprodaj 7875 mesnatih prašičev. Prodali so vse. Ob precejšnjem poslabšanju kakovosti so poskočile cene v povprečju za 16 grošev pri kilogramu.

Smrtna žetev cest in vojn

Statistika primerja čedalje večje število človeških žrtev na ameriških cestah s človeškimi izgubami, ki so jih imele Združene države v vojnah. Primerjava je pokazala, da je umrlo v 55 letih zavoljo prometnih nesreč več ljudi, kot v vseh vojnah od 1775 do danes.

Osem vojn v razdobju 180 let je vzelo življenje 1.130.398 Amerikancem. Od leta 1900 do leta 1955 pa je našlo smrt pri prometnih nesrečah 1.149.414 ljudi.

V vojni od 1775 do 1763 so znašale ameriške izgube v ljudeh 4435 mrtvih. V državljanski vojni od 1861 do 1865 je izgubilo življenje 529.332 mož, izmed katerih je umrlo polovica zaradi raznih bolezni. V prvi svetovni vojni je padlo 116.563, v drugi pa 407.823 ameriških vojakov. Korejska vojna je zahtevala 54.246 žrtev.

Vse te smrtne žrtve pa daleč presegajo število tistih, ki jih je zakrivila motorizacija. Tudi število ljudi, ki so bili pri prometnih nesrečah poškodovani, presega število ranjenec v najbolj krvavih vojnah.

Samo leta 1955 je bilo poškodovanih na ameriških cestah več ljudi kot pa so imeli Amerikanci ranjenec v vseh dosedanjih spopadih. V osmih vojnah je bilo ranjenih na bojišču 1.276.520 Amerikancev, leta 1955 pa je bilo poškodovanih pri prometnih nesrečah 1.350.000 ljudi.

že, ko je dopolnila 55. leto, in moški, ko je dopolnil 60. leto, starostno rento, če sta v teku zadnjih 13 mesecev pred terminom dobivala od zavarovalnice za brezposelnost prispevke zaradi brezposelnosti ali bolezni. Doba čakanja traja tudi tu 180 mesecev.

Od 1. jan. 1961 pa poznamo tudi **predčasno starostno rento** pri daljšem zavarovanju. To se pravi, da dovolijo ženskam po 59. letu in moškim po 64. letu starost-

Naloge nezgodnega zavarovanja

Naloge, ki jih je dolžna izpolnjevati zavarovalnica proti nezgodam, obsegajo: skrb za preprečevanje nesreč pri delu, skrb za prvo pomoč, za ozdravljenje ponesrečenec, za poklicno skrbništvo in odškodnino v denarju po nesrečah pri delu in zaradi poklicnih bolezni.

Da pa bo poškodovanec čimprej dobil, kar mu pripada, je neobhodno potrebno vsako nesrečo pri delu takoj prijaviti socialni zavarovalnici. Na vsakem občinskem uradu so na razpolago formularji za prijavo takih nezgod. Nesrečo je treba prijaviti zavarovalnici s tremi formularji. Čim natančneje je prijava izpolnjena in čim prej jo zavarovalnica dobi, tem hitreje in bolje bo ponesrečenec deležen njene pomoči. Na Koroškem imajo ponesrečenci na razpolago za svoje zdravljenje bolnišnice v Celovcu, Friesachu, Spittalu na Dravi, v Beljaku in v Wolfsbergu.

Kaj smatrajo za nesrečo pri delu?

Nesreča pri delu je nesreča, ki je kra-

no rento, če je bila vložena prošnja letos ali prihodnje leto in če lahko dokažejo, da so bili zavarovani 420 mesecev in da niso niti zaposleni niti samostojni podjetniki.

Pod določenimi pogoji torej že po dopolnjenem 60. oziroma 65. letu starosti lahko dobimo starostno rento. Preden pa oddaste tozadevne prošnje, se posvetujte z zavarovalnico, da ugotovi, če ste izpolnili vse predpogoje, ki jih predpisuje zakon.

jevno, časovno in vzročno povezana z opravili, ki utemeljujejo zavarovanje, to se pravi, da smatrajajo za nesrečo pri delu vsako nesrečo, ki se je zgodila v službi. Kot nesreče pri delu pa veljajo tudi nesreče, ki se zgodijo na poti v in iz službe, v določenih okoliščinah pa tudi nesreče med potjo k zdravniku.

Za kmeta je važno vedeti, da je vsak kmetovalec s člani svoje družine zavarovan proti nesreči. Pri teh smatrajo za nesrečo pri delu tudi nesreče, ki se zgodijo pri opravljanju hišnih del, če ta služijo kmetijskemu obratu.

Opozarjamo vas še, da je prijava nesreče v čim krajšem času še posebno važna, kajti zavarovalnica lahko povrne stroške za zdravljenje samo, če ji je bila nesreča prijavljena v teku 14 dni. Nesreče, ki se zgodijo na Koroškem, je treba prijaviti pri Kmetij, in gozdarski socialni zavarovalnici (Land- und Forstwirtschaftliche Sozialversicherungsanstalt) v Celovcu, Fromillerstr., št. 5.

Beljakovina — nosilec življenja

Ne le v jajcih, tudi drugod so beljakovine: v mladi travi in detelji, v žitu in vseh tako zvanih močnih krmilih. Najbolj zanimivo pa je, da so beljakovine povsod tam, kjer je življenje. Meso in kri, to so beljakovine. V jajcu sta beljak in rumenjaki beljakovina. V mladi rastoči rastlini je mnogo beljakovin, enako v semenu, kjer je nastavek bodoče rastline. Brez beljakovine življenja ni in ne more biti.

V krmu je beljakovina tista snov, ki daje »moč«. Vsa močna krmila krmimo zaradi beljakovine, ki jih vsebujejo. Otroku in mladi živali je prisodila narava kot prvo in edino hrano mleko, ki je bogato lahko prebavljivih beljakovin.

Kmet, ki polaga svoji živino krmo, v kateri je dovolj beljakovin, ima krave, ki dobro mležejo, prašiče, ki hitro rastejo in se hitro debelijo, kokoši, ki pridno nesejo. Glavno vprašanje pri krmljenju je v naših razmerah: preskrba z beljakovinami. Le kdor v krmu poklada dovolj beljakovin, bo imel tudi uspeh v živinoreji.

Najboljša in najcenejša beljakovina je v mladi detelji, lucerni in grahorici, v mladi travi z redno gnojjenih travnikov in v raznih semenih, zlasti pa v bobu, fižolu in grahu.

Beljakovina je za človeka in žival enakega življenjskega pomena. Pomanjkanje beljakovin je n. pr. lahko vzrok večji dovtetnosti človeka in živali za okužbe in druge škodljive vplive. Spoznanje, do katerega so v zadnjih letih prišli, da je namreč beljakovinska hrana v bistvu **amino-kislinska hrana**, je pripravilo strokovnjake, ki se bavijo s prehrano, da so se pričeli temeljiteje pečati z vprašanjem: Koliko amino-kislinske potrebuje organizem na dan? Eno najnovejših vprašanj prehrane svetovnega prebivalstva je **pomanjkanje amino-kislin**, v prvi vrsti **lysina**, ne pa pomanjkanje beljakovin.

Amino-kislina, od katerih poznamo okoli 30 zamotanih kemičnih spojin, so tako zvani gradbeni kamni beljakovinskih teles, ki ustvarjajo tkivo. Niti organizem človeka niti organizem živali nista zmožna proizvajati zadostnih količin amino-kislin, n. pr. lysina, ki so potrebne za normalno rast in zdrav razvoj. Zaradi tega mora dobiti organizem te spojine skupno s hrano. Številni poizkusi ameriških univerz in zasebnih raziskovalnih laboratorijev kažejo možnost uporabe te življenjsko važne, be-

ljakovinaste prehranjujoče snovi pri vzreji perutnine, prašičev in prežvekovalcev.

Ameriška raziskovalca živalske prehrane Griminger in Scott sta med drugim preiskala potrebo po lysinu pri piščančkih, ki so kazali razlike v rasti. Na hitrost rasti sta vplivala z izborom pasem, s primesmi, ki niso vsebovale energij in s takimi, ki so zadrževale rast, ter sta umetno okužila živali z virusom kužnega bronhitisa. Vsi poizkusi so pokazali, da razlike v hitrosti rasti komaj vplivajo na potrebo organizma po lysinu. Dokler ne odgovarja rast piščančkov rasti živali z največjo storilnostjo, zadostuje določen, odstotno nespremenjen del lysina v krmu. Pri živalih z visoko storilnostjo pa je potreba po življenjsko važnih amino-kislinah odvisna od tega, koliko energij in beljakovin vsebuje krma, to se pravi, da raste z naraščanjem količine beljakovin in energij v krmu tudi potreba po lysinu.

Oskrba cvetlic lončnic

Med najraznovrstnejše priprave za odhod na počitnice spada tudi oskrba cvetličnih loncev med našo odsotnostjo. Za tiste, ki se bodo poslovili od svojih ljubljank samo za nekaj dni, ne bo posebnih težav. Zadostuje, da lonce obilno zalijemo in jih namestimo po hladnih, zračnih prostorih, ki pa morajo biti zadostno razsvetljeni. Površja cvetličnih loncev zadelamo z namočenim steljo ali še bolje z mahom. Na ta način bodo rastline dobro preživele našo odsotnost.

Če pa se bomo zadrževali na počitnicah več tednov, je treba biti bolj oprezen.

Pričnimo pri rastlinah, ki jih ne moremo premestiti. Tu nam prav dobro pomagajo poveznjene steklenice. Najprimernejše so za tako uporabo steklenice s širokim telesom. Napolnimo eno ali dve — po velikosti rastline — z vodo in računajmo pri tem, da vzdržujejo rastlino pri življenju tri široke litrske steklenice 15 dni.

Steklenice zamašimo s plastičnim zamaškom, ki ga preluknjamo. Obrnjene steklenice posadimo v zemljo tako, da je zamašek približno 10 cm pod zemeljskim površjem in v neposredni bližini korenin. Pametno je tudi, da na dno luknje natrosimo nekaj drobnega peska, da zemlja odprtin ne zamaši. Gornje zemeljske plasti kot tudi steklenične trebuhe pa zavarujemo z namočeno vrečevino. Na ta način ohranja-

Zanimivosti iz ženskega sveta

Istovetnost vsakega človeka lahko ugotovimo, če pregledamo njegovo osebno izkaznico ali drugo legitimacijo. Skoraj vsi imamo take ali take oči, pravilne nosove, ravna usta, ovalne obraze in skoraj nobenih posebnih znamenj. Tudi z lasmi ni težava, vsaj pri moških ne.

Pri ženskah pa je druga. Zato je n. pr. oblast v južnoameriški državi Kolumbija modro odločila: poslej ne smejo nikjer več vpisovati barve ženskih las v osebne izkaznice. Takšne navedbe lahko vsakogar in vsak čas zapeljejo v zmotu.

Paraguay je tudi država v Južni (Latinski) Ameriki, katere pretežno podeželsko prebivalstvo je špansko-indijanskega rodu. Dežela je revna in prebivalstvo povprečno nepismeno. Ženske živé navadno še čisto tako, kot so živele indijanske babice. Nosečnica in doječa mati se drži stroge diete — je samo nekatere izmed 400 jedi, ki jih v Paraguayu pripravljajo iz k o r u z e — in doji celi dve leti. Razen tega nosi otroka povsod s seboj in ga zelo zgodaj navaja k delu.

Kaviar

Najbrž poznate kaviar in tudi veste, da to ni nič drugega kot ikre jesetra oziroma beluge, dveh rib, ki jih v glavnem loviyo v Kaspijskem morju in spodnjem toku Volge.

Ni vam pa morda znano, da je število teh rib v zadnjih letih zelo nazadovalo, v glavnem zaradi odpadnih voda novih tovarn. Uničiti so morali celotno količino ruskega kaviara iz leta 1957, ker je imel okus po petroleju in bencinu.

Pristni kaviar je bil že vedno posladek, pred prvo svetovno vojno morda za mnoge bolj nedostopen kot danes. Kot kaviar lahko uporabljamo le ikre jesetra in beluge, ki sta najmanj 14 let stara.

Ko so ribi pobrali ikre, jih skrbno operejo, udarjajo po njih s tankimi šibami in nato utarejo skozi grobo sito, na katerem ostanejo kožice in vsa nesnaga. En jeseter da od 5 do 30 kg iker.

Jesetri v Severnem morju, na Alaski in v Oregonu dajejo manj vreden kaviar. Ta je mnogo drobnejši in pravi poznavalec takoj ve, za katero vrsto gre. Čim večja so zrna in čim bolj steklena, tem boljši je kaviar.

Zaradi visoke cene pristni kaviar večkrat ponarejajo z ikrami drugih rib, kar pa strokovnjak takoj spozna po rdečkasti barvi. Iznajdljivi prodajalci so pa kot kaviar dobavljali celo zrna saga, ki so ga namočili v vodo iz sodov s slaniki.

Sladokusci kaviarja ne morejo prepoznati, drugi pa trdijo, da si ljudje imenitni okus le umišljajo.

Originalni semenski krompir še na razpolago

Zveza rajfajzovk na Koroškem sporoča, da imajo njena skladišča na razpolago še originalni semenski krompir sort »Böhms-Allerfrüheste Gelbe« in »Lori«. Če potrebujete semenski krompir, ga torej dobite pri pristojnem skladišču.

KMETIJE, POZORI!

Šivalne stroje znamke Rast & Gasser, Jax, Gritzer, Necchi (izg. Neki) in Anker, pralne stroje, peč in štedilnike — naročite najceneje pri domačem podjetju

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Zaloga raznih strojev, vozil, radioaparatur, šivalnih strojev, kakor vseh električnih predmetov.

Plačilne olajšave! Zahtevajte cenike! Naročene stroje dostavimo na dom.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Devica Orleanska

V tem mesecu (30. majnika) obhajamo god sv. Device Orleanske. Umrta je že pred več nego petsto leti, a čast oltarjev je dosegla šele v našem stoletju. Sveti papež Pij X. jo je l. 1909 proglasil za blaženo, papež Benedikt XV. pa jo je l. 1920 proglasil za svetnico.

Še mlada je umrla. Bila je komaj 19 let stara. Kot čarovnica in krivoverko so jo 30. majnika l. 1431 živo sežgali na grmadi na trgu v mestu Rouen (izg. Ruán) na Francoskem. Dolgo je že od tega, odkar je umrla in daleč je francoska dežela. In vendar nam je ta svetnica blizu. Blizu zato, ker je bila šele pred 41 leti proglašena za svetnico, in blizu tudi zato, ker je to svetnica domovinske ljubezni. K domovini spada bistveno tudi materinska govorica. Mi se borimo za veljavo naše materinske govorice. Torej se borimo za domovino.

Tudi Devica Orleanska se je borila za domovino. Bog sam jo je pozval k temu. Angleži so v tistem času vodili krivično napadalno vojno proti Franciji. Prodrli so že globoko v notranjost Francije, do mesta Orleansa (izg. Orleán). Francozi so tedaj imeli slabotnega Dauphina (izg. doféna), t. j. prestolonaslednika, ki še ni bil kronan za francoskega kralja. Mnogi Francozi ga sploh niso priznali za kralja; Burgundci, čeprav sami Francozi, pa so odkrito stali in se borili na strani Angležev.

Ivana, tako je bilo ime Devici Orleanski, je pasla čredo svojega očeta. Bila je stara 17 let. Tudi to preprosto dekle je čutilo nesrečo svoje domovine. Pri nekem križu je z vso gorečnostjo svoje duše prosila Boga za pomoč. In Bog je uslišal njeno molitev in je po tej preprosti deklici rešil Francijo.

Ivana je slišala nadnaravne glasove in je imela prikazni sv. Mihaela nadangela, sv. Katarine in sv. Marjete.

Bog je pozval Ivano, naj se bojuje za domovino. Ivana je oblekla vojaško obleko in se kot vojak borila za domovino. In glej! prej vedno premagani Francozi so začeli zmagovati. Ivana je osvobodila Orleans in je peljala dofena Karla v Rheims (izg. Rem), kjer je bil kronan za francoskega kralja.

Bog pa je hotel imeti mučenico. Dopustil je, da so sovražniki Ivano ujeli. V verige ukovana je bila vržena v ječo. Duhovno sodišče, ki je bilo popolnoma ustrahovano od Angležev, je Ivano kot čarovnico in krivoverko obsodilo na smrt. Ivana je bila tedaj stara 19 let. Smrtno obsodbo je izvršilo angleško vojaštvo. Kakor rečeno, so jo 30. majnika l. 1431 na trgu v Ruenu (izg. Ruau) živo sežgali. Ivana je pripočela svojo dušo Bogu in je s krepkim glasom do zadnjega diha klicala ime Jezusovo.

Vsi navzoči, celo sovražni Angleži, so bili ginjeni do solz.

Ivana je v ječi napovedala popoln poraz Angležev in da bodo izgnani iz Francije, kar se je tudi zgodilo.

Okroglo 20 let po njeni smrti se je francoski kralj Karl VII. začel prizadevati, da se obnovi proces zoper Devico Orleansko. Dne 7. novembra 1455 se je ta obnovljena pravda začela v katedrali v Parizu. Zaslanih je bilo nešteto prič iz Ivaninega rojstnega kraja Domremy, iz Ruana, iz Orleansa in iz Pariza. Papež sam je pisal pismo materi Ivanini, ki je pisala po nasvetu duhovščine prošnjo papežu Kalistu. Papeževo pismo je Ivanina mati ob obnovitvi pro-

ELIN PELIN:

Na onem svetu

Ko je prišla po vasi novica, da je ded Matejko umrl, ni nihče verjel, da je res, kajti on se je strašno rad šalil, pa so ljudje mislili, da je tudi to novico sam raznesel. Ko pa je baba Jova pripovedovala o njegovi zadnji uri, so se vsi prepričali, da se to pot ni šalil. Prišel je človek iz gozda, razgovoril oslička, ga privezal, mu nametal sena, ko pa je stopil v hišo in sedel zraven ognjišča, da bi si našel pipo, ga je nekaj ko prerezalo čez sredo, legel je, zastokal in ...

Zbrali so se sosedje, tudi baba Jova je odšla. Ubožec je ostal sam. Sam s svojim krotkim osličkom, golobjesivim, pokornim in krotkim ko nuna. Odšla je baba Jova, toda duša, ali jo je mogoče zadrževati? Toliko da sem mu zavpila, je pripovedovala, naj se prekriža, pa si je, moj Bog, prizadeval, toda niti premakniti se ni mogel. Prinesla mu je kozarček žganega in mu ponudila. Vzel je, se nasmešnil, celo oči so se mu zasvetile in ... - izdihnil je.

Z nasmehom na ustnicah je izdihnil. Ali zato, ker mu je prav takrat duša lezla v nebesa, ali pa zato, ker je videl žganje - tega ne ve nihče povedati.

Ko se je ubogi Matejko napotil na oni svet, se je najprej ustavil na križpotju, kjer je bilo mnogo takih popotnih, kakršen je bil sam.

»Srečno pot!« jih je pozdravil in jih brez posebne premisli vprašal:

»Hej, pobratimi, katera pot pelje v pekel?«

Vsi so ga začudeno pogledali.

»V pekel, katera pot pelje v pekel?« jim je z visokim glasom pojasnil ded Matejko. Pokazali so mu in napotil se je po njej.

»Vem, vem,« je hitela, »ali vendar je težko.«

Čez nekaj časa je vprašala: »Ali imaš še faoleteljček, ki sem ti ga dala?«

Ko sem pritrnil, se je razžalostila: »Kako si mogel tako pozabiti name!«

»Margareta,« sem ji odgovoril, »človek ni gospodar življenja. Če plezaš vrh drevesa, si visoko pod nebom; če se zlomi veja pod tabo, padeš na zemljo in se polomiš, morda do smrti. Pod mano se je zlomila veja, in sedaj nisem več gospodar svoje-ga življenja.«

»Nič ne rečem,« je zajokala, »ali pozabiti te ne morem.«

Mirno sva vzela slovo, a skoraj govoriti ni mogla in kakor lečniki debele solze so ji prihajale iz očesa. Povedala mi je še enkrat, da bo čakala name in da me morda le pričaka.

V resnici me je pričakala! Bila je tako božja volja, ki navsezadnje vse prav naredi in se usmili vsakega siromaka. In kdo je bil večji siromak od mene, ki sem bil gospodar obeh kmetij na Visokem! -

Marks je ostal pri hiši, pa se je čudno izpremenil. Bil je ponižen in pokoren, da se je priklupil meni gospodarju, in družini. Bil je tudi silno zgovoren in je vedel veliko pripovedovati. Kadar smo sedeli pri mizi, je bilo vedno dosti smeha.

Da bi se bil Marks za Agato kaj pehal, ne morem zapisati. Kadar je ž njo govoril, je govoril tako, kakor z vsako drugo. Vzlic temu je bila deklica pristopna njegovim šalam, in če je utihnil, je zaprosila: »Marks,

cesa sama prebrala. Šele prihodnje leto in sicer dne 7. julija 1456 je bila proglašena nova sodba.

Prva razsodba je bila razveljavljena in proglašena za ničevo in krivično. Ivana je bila spoznana za nedolžno in po krivici umorjena.

In 500 let pozneje je bila Devica Orleanska proglašena za svetnico.

Pesnik Schiller je napisal žaloigro »Devica Orleanska«. A ne odgovarja vse resnici, kar piše Schiller v svoji žaloigri. Tako n. pr. je popolnoma izmišljena in neresnična ljubavna zgodba Ivanina z nekim angleškim vitevom.

Imamo zadosti razlogov, da se tudi mi priporočamo Devici Orleanski in jo kliče-mo na pomoč.

Sv. Devica Orleanska, prosí za nas!

bodo hudi nate, kaj ne čutiš, da zaudarjam po žganju!« je vpil ded Matejko in se napanjal, da bi zbežal, toda angel je letel vedno hitreje in ga zanašal vedno višje in v vedno svetlejšo širjave, dokler nista prispela do nebeških vrat. Iz zlata so bila in dragocenega kamenja in svetila so se ko samo sonce. Pred temi vrati je čakal sveti Peter s srebrnim ključem v rokah in z veliko knjigo pod pazduho.

»Iz katere vasi si?« se je obrnil proti dedu Matejku in začel listati po knjigi. Ded Matejko ni vedel kaj početi. Sem, tja, pa je odprl usta:

»Ja, iz Podujena sem ...«

»Iz Po ...?«

»Iz Podujena!« je glasno zavpil ded Matejko, ker je mislil, da sveti Peter slabo sliši.

»Po ... Po ... Po ...«, je začel sveti Peter listati po knjigi, »Podujen ... Dobro - pravičen si.«

»Ni mogoče! ... To bo napaka, sveti Peter!«

»Kakšna napaka? Tole ni zelnik, ampak knjiga s številko na vsaki strani, vezana in z žigom božje roke,« je začel sveti Peter riniti vanj ...

»Prav, samo da se kasneje ne boste kesali,« je odgovoril ded Matejko?«

»Čemu?«

»Ampak, človek božji, pil sem rad in ne verjamem, da sem med pravičniki.«

»Dosti si pil, pa si tudi dosti trpel, zato ti je odpuščeno,« je odgovoril sveti Peter in mu odprl vrata.

»Ampak, sveti Peter, tudi svojo oslico bi pripeljal,« ga je začel prositi ded Matejko, toda angel ga je že potisnil v raj tako da ves osupel od začudenja ni mogel izreči svoje misli.

Komaj pa je stopil v raj, se je ded Matejko spomnil svoje babe, ki je bila zapustila zemljo že zdavnaj pred njim.

»Če se mene, ki sem pijančeval in jo pretepal, pustili sem kaj, potem so njo prav gotovo v sredo posadili. Saj je bila krotkejša kot kravica in je vsako stvar odpustila ... E-e, kaj bi bilo z menoj, če bi nje ne bil imel?«

Pa se je obrnil proti angelu:

»Hej, krilatec, ali je tukaj neka Matejkovica - Trena po imenu? ...«

»Iz katere vasi?« je povpraševal angelček.

»Iz Podujena ...«

»Je, je,« je rekel angelček in popeljal starega po raju.

»Joj, kakšna lepota, joj, kakšne čudovite stvari!« se je čutil ded Matejko, ko si je ogledoval te slavne rajske krasote, ki jih bodo gledali samo pravičniki.

»Ali je tudi pop Nikolaj tukaj,« je začel spraševati majcenega angela.

(Konec prihodnjic)

Visoška kronika

41.

Dr. Ivan Tavčar

Vedel sem, da se taka jeza hitro ohladi in da jo bo Marks Wulffing v štirinajstih dneh zopet odkuril. Vzel sem ga torej za slubo ter mu obljubil plačo prvega hlapca z dostavkom, da se lahko vsak hip povrne k očetju, da ne bo mislil, da hočem zdravo delati med njim in sinom.

Tako je prišel Marks Wulffing. S sabo pa je prinesel nesrečo, in sicer najhujšo, ki se more prnesti v hišo. -

Preteklo je štirinajst dni, ali prav nič se ni pripravljal, da bi zopet odšel. Lotil se je dela z veliko vneto in bil prvi hlapec, kakor boljšega do tistih dni še nisem imel.

Ko so pretekli trije tedni, je prišla ponj sestra Margareta ali skrnil se je pred njo, da ga niti videla ni. Bila je še lepše dekle kakor prej, pa me ni prav nič genila, ker sem takrat že mislil na Agato, ki morda ni bila bolj zala od Wulffingove hčere, ki mi je pa bila namenjena.

Pred hišo na Visokem smo imeli ozko klopico, in na to sva sedla z Margareto, ki se je tisti dan odpravljala.

»Pri nas,« je pričela tamnati, »pri nas je sam prepír in prav je, da ni Marksa doma, ker sta se z Othinrihom skoraj vsak dan stepla do krvi.«

»Potrpeti se mora v življenju,« sem jo tolažil. »Koliko sem moral jaz potrpeti s svojim očetom!«

še kaj povej!« In zopet jih je bril Marks, in Agata se je smejala, da je kar zvonilo po čumnati!

Tu in tam se je pripetilo, da je z Marksom klepetala v nemščini, kakor je navada v njenem rojstnem kraju. Mi nismo umeli ničesar, a Davčar je umel vse. Pri tej tuji govorici, na kateri pa čisto nič ni bilo, je Marks včasih nekaj iz očesa šinilo, in sicer naravnost proti deklici. Pa tudi na tem nisem opazil nič krivičnega, ker se veseli ljudje radi spogledujejo, kar gotovo ni pregrešno. Še dobro mi je delo, da je bila deklica tako zadovoljna in da je pri tem pozabila na kraje, kjer je prišla na svet.

Te govorice ni bil vesel brat Jurij. Če sta pričela Marks in Agata govoriti nemško, je vselej utihnil in ni več izpregovoril besede. Nekaj časa je še sedel, nato pa je odšel od mize, in najsi še ni bila prinesena zadnja skleda. Meni se je tako vedenje videlo otročje, ker je brat Jurij moral vendarle vedeti, da Agata zanj ne mara in da deklica ni bila namenjena njemu! -

Prišla je jesen, za njo je prišla zima in ta je bila od leta 1694 na leto 1695 posebno trda in huda. Padlo je toliko snega, da ljudje niti k maši niso hodili in da tudi pri podružnicah ni bilo sv. opravila, ker radi zametov ni mogel priti k božji službi niti gospod, niti drugi človek. Živeli smo na kupu; kar je bilo dela, smo ga hitro in lahko opravljali. Pri jedi pa smo sedeli neskončne čase, in dobro je bilo, da smo imeli Marksa, ki nas je kratkočasil s svojo govorico.

Dosti je bilo snega, ali poti so se le ugodile in poglabile; še celo v hribih so se napravile gazi, po katerih se je pripravno hodilo.

Pričele so se preje. Imenitna je bila preja v hiši sosedu Jakoba Debeljaka. Prav dobro je bila obiskana in še celo iz oddaljenih selišč Gabrške gore in Gore sv. Sobote so prihajale deklice s svojimi spremljevalci. Kadar so se v pozni noči vračali, so prižgali baklje, da se je iz dalje videlo, ko da bi se vlečla rumena kača po gazéh.

Od nas smo imeli blizu do Debeljakovih, zatorej ni Agata z deklama nikoli izostala od preje. Kadar je družica odhajala, je bilo nekaj pisanih pogledov, ker sta se Marks in Jurij pripravljala, kdo bo nosil dekletov kolovrat. Agata je odločila, da nosi enkrat Jurij, enkrat Marks. Ta z razsodbo ni bil zadovoljen ter se je skliceval na to, da je pravica hlapcev nositi kolovrate, domači sinovi pa nimajo te pravice, ker bi se sploh ne spodobilo, da bi opravljali hlapčevska dela. Odločba je bila pametna, pa sta vendar oba kazala dolge nosove, Jurij in Marks, dokler nisem potrdil dekletovih besed. Najrajši bi bil sam nosil kolovrat, kar pa bi bilo veliko pohujšanje, ker je proti vsaki spodobnosti, da bi gospodar zahajal na prejo, še bolj pa, če bi nosil kolovrate predicam. Hudobni jeziki namreč nikdar ne mirujejo in grde govorice nastanejo kar čez noč, da si zapreden v pajčevino, pa sam ne veš kako in kdaj.

(Dalje prihodnjic)

Naš kmet danes

Nadaljevanje s I. strani

ravni gnoj in najbolj pomilovanja je vreden tisti kmet, ki še danes pušča, da mu gnojnica odteka preko ceste. To ga bolj drago pride kot najdražja gnojnična jama. Danes pa je potrebno tudi umetno gnojenje za povečanje donosa. Spominjam se še časov, ko sem pred dobrimi 30 leti prišel iz kmetijske šole in začel trositi umetna gnojila. Sosedje so majali z glavami. Eden izmed njih me pa je le posnemal, toda le v mraku in ponoči. Danes je že na splošno prodrlo spoznanje o koristnosti umetnih gnojil in vsi jih trosijo ob belem dnevu, država pa podpira s prispevki uporabo umetnih gnojil. Mislim, da na metrski stot pride 50 šil. Tudi silo za živinsko krlajo je že danes postal neobhodna potreba za vsakega kmeta.

Živinoreja je glavna panoga našega kmetijstva. Mleko nudi stalen mesečni dohodek. Zavedati se moramo, da kravo pri glavni molzemo. Živina more predelati v mleko le to, kar smo ji položili v jasli ali nudili na paši.

Važna postavka v kmetijskem gospodarstvu je gozd, pri dolinskih kmetih je hranilnica za hude čase, ali pa kadar je treba izvršiti večje investicije, izplačati kako do to in podobno. Ponavadi imajo kmetje premalo gozdov, zato morajo toliko bolj po pameti z njimi gospodariti. Gorski kmetje pa brez ustrezne površine gozda sploh ne bi mogli izhajati. Za kmečke gozdove pa danes velja žalostna resnica, da niso pravilno negovani. To se nam pokaže en sam pogled v kak grofovski ali veleposestniški gozd. Razumljivo, veliki gozdni posestniki imajo na razpolago šolane ljudi za nego gozdov, kmet pa je prepuščen samemu se-

bi. Za naš gozd se bomo morali sami kmetje bolj brigati, kajti ob umnem gospodarjenju nam bo dajal večji donos. In sedaj, ko ima les dobro ceno, je to toliko večjega pomena.

»Daj nam danes naš vsakdanji kruh« še molimo vsak dan, toda danes so minili časi, ko nam je kruh dajala domača krušna peč, kajti tudi po kmetih se vedno bolj širi pekovski kruh. Ni čuda, saj ta pride kljub transportu ceneje, kot če bi ga pekli doma. Država namreč podpira krušne cene s posebnim prispevkom, ki zneso na leto okrog milijardo šil. Tako dobi kmet vsaj preko pekovskega kruha nazaj nekaj denarja, za katerega je bil prikrajšan pri prenižkih cenah svojih pridelkov. To pa država ni storila ne iz ljubezni do kmeta, temveč iz političnih interesov. Pri nas v Avstriji je pač tako, da vladata dve stranki, v eni so pretežno delavci, v drugi pa imajo glavno besedo kapitalisti. Obojni pa imajo interese, da je kruh poceni. Delavci zato, da manj izdajo, kapitalisti pa tudi, ker se jim tako ni treba bati zahtev po zvišanju plač. Isto velja za druge kmečke pridelke. Če pa le pride do zvišanja plač delavcem, pa industriji takoj vzamejo v roko svoj ostro ošiljeni svinčnik. In če so se recimo plače zvišale za 5 odstotkov, bodo industrijski izdelki kmalu za 10 odstotkov dražji. Kapitalist vendar hoče imeti dobiček! Če pa potem pride kmet — ki mora te dražje industrijske izdelke kupovati in ponižno zahteva tudi zvišanje cen kmečkih pridelkov, pa vsi dvignejo roke: »Za božjo voljo, tega pa ne!« V spomin mi prihajajo stari časi, ko so morali naši dedje dajati desetino (10%) graščakom, zdi se mi pa,

da moramo kmetje dajati devet desetih (90%) svojih dohodkov — industriji.

Tudi v gospodinjstvu se je danes mnogo spremenilo in naša gospodinja mora iti s časom.

Tako za kmečkega gospodarja kot tudi za gospodinjjo je predvsem potrebna temeljita gospodarska izobrazba, da bosta znala gospodarsko računati in mogla vzdržati ob težkem boju s kapitalistom in delavcem. Tudi kmetov svinčnik za računanje mora biti ostro ošiljen. Izobrazbo pa nudijo naše kmetijske in gospodinske šole.

Pa še eno potrebuje kmet; pravega stanovskega zastopstva. Kmet rabi danes pomoč od države in drugih javnih ustanov. Dobil jo bo le, ako se bo mogel uveljaviti po svojih zastopnikih, ki bodo znali potrebe kmeta prepričljivo tolmačiti in si upali povedati resnico, pa če je komu prav ali ne. Tudi za kmeta se mora enkrat nehati zapostavljati. — Kakor bi pa naj izgledala enakopravnost, recimo v primeru z delavcem: Imeti bi moral isti delovni čas — 42 ur na teden, isto rento, isto bolniško oskrbo in — od sv. Katarine do sv. Jožefa bi hodil »štemplat' in narce vleč! Ta malo šaljiva ali resnična primera nam dokazuje, da bo treba še mnogo naporov, da bomo dosegli našemu težkemu delu vsaj primereno veljavo.

Pa še nekaj moram omeniti: Naš jezik spoštujmo. Ne bom vam govoril lepih besed, ampak vam bom navedel neki resničen primer. V zadnji vojni so mojega brata po pomoti vtaknili v ujetniško taborišče za poljske Nemce. Ko se je tako malo oziral okoli sebe, je videl, kako so njegovi sotrpini stikali glave in se nekaj pogovarjali. Tuhtali so ti po Prusih pomemčeni Poljaki, kako bi mogli najti v domačem kraju kakega starega človeka, ki bi še mogel potrditi, da sta njihov stari oče in mati govorila poljsko. Morda bi bilo kaj zapisano v starih krstnih knjigah, so upali nekateri. — Zato so zelo nespametni starši, ko nočejo slovenskega pouka svojih otrok in jih ne prijavljajo v šoli za slovenščino. Bodimo in ostanimo, kar smo. potem nam ne bo nikdar žal, tudi nam ne bo treba iskati starih prič ali brskati po zaprašenih krstnih bukvah. Časi se spreminjajo in izkušnja kaže, da tisti najboljše odreže, ki se drži svojega. Potem ga drugi tudi spoštujejo!

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Filmi

Borovlje: Sobota, 20. 5.: Abschied von den Wolken (III). — Dramatičen film. Malo verjetna zgodba o dogodkih na letalu v času poleta čez ocean. — Nedelja, 21. 5.: Mein Schatz kommt mit ans blaue Meer (IVa). — Muzikaličen film z mnogimi popevkami in plitvo vsebino. — Ponedeljek, 22. 5.: Hubertusjagd (IV). — Domovinski film. Hčerka bogatega posestnika se zaljubi v sina očetovega sovražnika. — Torek, 23. 5.: Teufel in Uniform (IV). — Četrtek, 25. 5.: Die Kanaille von Kansas (IV). — Primitiven film iz divjega zapada.

Miklavčevo: Nedelja, 21. 5.: Zwei Bayern in Afrika (IVa). — Slaba komedija o pustolovščinah dveh Bavarcev v afriškem pragozdu. — Ponedeljek, 22. 5.: Liebe verboten — Heiraten erlaubt (IV). — Veseligrada posetnika se zaljubi v mlad srečen zakon težave. — Četrtek, 25. 5.: Frauengefängnis (IV). — Dramatičen film, o izvrševanju kazni v ženskem zaporu.

Pilberk: Sobota in nedelja, 20. in 21. 5.: Liebe verboten — Heiraten erlaubt (IV). Veseligrada. — Ponedeljek, 22. 5.: Der Wunder — Pfarrer (II). — Razveseljiv, preprost film o dobri molzni kravi, ki pomaga ubogi družini iz revščine. — Torek in sredo, 23. in 24. 5.: Der Löwe von Babylon (II).

Sinča ves: Petek in sobota, 19. in 20. 5.: Helden (IV+). — Komedija. — Nedelja, 21. 5.: Der Tiger von Eschnapur (IV). — Pustolovska zgodba o tempelski plesalki, ki da prednost nemškemu arhitektu pred bogatim maharadžem. — Ponedeljek, 22. 5.: Wenn Musik spielt, bin ich glücklich (III). — Zabavni film o doživljajih velemestnih otrok v malem mestu. — Sreda, 24. in četrtek 25. 5.: Die letzte Jagd (IVa). — Petek in sobota, 26. in 27. 5.: Schlucht des Verbrechens (IV). — Osvoržen mož postane rešitelj vasi.

Št. Jakob v Rožu: Sobota in nedelja, 20. in 21. 5.: Das Wunder von Lourdes (Ia++). — Dokumentarni film o Lurdu, res vreden, da si ga vsak ogleda. — Ponedeljek, 22. 5.: Mein Schatz, komm mit ans blaue Meer (IVa). — Muzikaličen film z mnogimi popevkami in plitvo vsebino. — Sreda, 24. 5.: Der Rächer in lila Mantel (III).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK 22. 5.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **TOREK 23. 5.:** 14.15 Poročila, objave. Popevke za vesele ljudi. — **SREDA 24. 5.:** 14.15 Poročila, objave. Za ženo in dekle. Kar želite, zaigramo. — **ČETRTEK 25. 5.:** 14.15 Poročila, objave. Domače pesmi in viže. — **PETEK 26. 5.:** 14.15 Poročila, objave. Zgodovina odkrivanja Azije: Križ odpira vrata na Japonsko. — **SOBOTA 27. 5.:** 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — **NEDELJA 28. 5.:** 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek 19. 5.: Weekend im Exil, glasbena komedija. — **Sobota 20. 5. ob 18.30 uri:** Tristan und Isolde opera (premiera). — **Nedelja 21. 5.:** Wiener Blut, opereta. — **Ponedeljek 22. 5. ob 15. uri:** Fra Diavolo, opera. — **Sreda 24. 5.:** Wiener Blut, opereta. — **Četrtek 25. 5. ob 18.30 uri:** Tristan und Isolde, opera. — **Petek 26. 5.:** Der Lügner, (premiera). — **Sobota 27. 5. ob 18.30 uri:** Tristan und Isolde, opereta. — **Nedelja 28. 5. ob 15. uri:** Wiener Blut, opereta.

KOMORNI ODER

Sobota 20., nedelja 21., sobota 27. in nedelja 28. maja: Eine etwas sonderbare Dame, komedija. — Začetek ob 19.30 uri, razen kadar ni v sporedu naveden drugačen čas.

Blago očetovsko srce
je prenehalo utripati.

V neizmerni žalosti sporočamo, da je v miru Gospodovem zaspal naš ljubljani mož, oče, brat, svak, stric, gospod

Ignac Koren

TESARSKI MOJSTER, OBC. ODBORNIK IN CERKVENI KLJUČAR V DVORU NAD SMIHELOM,

po dolgi in hudi, vdano prenašani boleznii v 62. letu starosti, previden z zakramenti za umirajoče, v torek, 16. maja 1961.

Dragega pokojnika bomo spremili na njegovih zadnjih zemeljskih poti iz hiše žalosti v Dvoru pri Šmihelu v petek, 19. maja 1961 ob 1/210. uri dopoldne na župnijsko pokopališče v Šmihel.

Vsem prijateljem in znancem priporočamo pokojnika v pobožno molitev.

Dvor pri Šmihelu, 16. maja 1961.

V neizmerni žalosti:

Terezija, žena; Nacej Krausler, vnuk
Stefan, brat; Marija, sestra Janez, sin; Marija, hči
v imenu vseh ostalih sorodnikov.

F.R.C. Möbel

Unsere eigene Erzeugung —
Ihr großer Vorteil!

Von der Fabrik direkt zum Käufer
Handwerkliche Tradition und modernste Fabrikation
Anschaffungs erleichterung
Freie Zustellung selbstverständlich

F.R.C.-Möbel in Klagenfurt, Burggasse 14
Villach, Bahnhofstrasse 12
Spittal/Drau, Bahnhofplatz
Oberveßlach in Mölltal, Hauptplatz
Lind in Drautal Nr. 42

und Kärntens größte ständige Möbelschau in
den Sandwirtsälen, Klagenfurt, Kolpinggasse 2
(neben Hotel Sandwirt)

F.R.C.-Möbel sind doch billiger!

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK — VILLACH

MODERNA MODNA OČALA

pri

K. Sekerka
AUGENOPTIKER

Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße (Prosenhof)

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in
damske klobuke

Frinzel

KLAGENFURT, Alter Platz 34

**Najnovjše kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinske po-
trebčine**

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

ZAHVALA

Za vsa dejanja ljubezni in vse izraze sočutja ob nepričakovani smrti
preč. gospoda

profesorja Pavla Slaparja

gimnazijskega veroučitelja v Špitalu na Koroškem,

izrekam po tej poti vsem in vsakomur posebej, ki so mu v življenju,
v bolezni in ob smrti stali kakor koli ob strani, svojo najglobljo zahvalo.

Posebej velja zahvala prevz. g. škofu krškemu dr. Jožefu Köstnerju za vodstvo pogreba in tople besede ob grobu, dalje vsem številnim gg. duhovnikom od blizu in daleč za udeležbo pri pogrebu, profesorskemu zboru in dijakom špitalske državne gimnazije, vsem govornikom, ki so se v pretresljivih besedah poslovali od dragega pokojnika, obema pevskima zboroma za občuteno podane žalostinke, za številne vence in vse obilne molitve slovenskih rojakov in špitalskih faranov za pokojnika ter mestni občini špitalski za vso izkazano pozornost in naklonjenost ob bridki izgubi; ne nazadnje mil. g. dekanu Andreju Dollingerju, pri katerem je pokojni imel svoj drugi dom ter ju je med seboj družila neutrudljiva skrb za duše in vezalo iskreno prijateljstvo, in preč. g. župniku Antonu Miklavčiču za vse, kar mu je narekovala bratska ljubezen v življenju in ob smrti nepozabnega pokojnika.

Duša dragega pokojnika naj po milosti božji počiva v miru! Dobrotni Bog naj bo pokojniku bogat plačnik za vsa velika dela, izvršena doma in v tujini zlasti za blagor mladine. Zvesto se ga bomo spominjali v molitvah in daritvah.

Ainet na Tirolskem, v maju 1961.

Mons. dr. Jože Jagodic

v imenu duhovnikov ljubljanske škofije v zamejstvu.